

**پایش امنیت سرمایه‌گذاری
به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری
۰۸ پاییز ۱۳۹۸**

معاونت پژوهش‌های اقتصادی
دفتر: مطالعات اقتصادی

کد موضوعی: ۲۲۰
شماره مسلسل: ۱۶۹۹۰
اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۹

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	خلاصه مدیریتی.....
۳.....	تحلیل مختصر وضعیت اقتصاد ایران در پاییز ۱۳۹۸.....
۶.....	مقدمه.....
۶.....	الف) بیان مسئله.....
۷.....	ب) اهداف این پژوهش.....
۸.....	ج) ضرورت و اهمیت سنجش امنیت سرمایه‌گذاری.....
۹.....	د) سابقه سنجش محیط کسب‌وکار در مرکز پژوهش‌ها.....
۱۰.....	ه) تعریف عملیاتی اصطلاح‌ها.....
۱۰.....	۱. روش‌شناسی ارزیابی امنیت سرمایه‌گذاری.....
۱۰.....	۱-۱. نماگرها و مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری.....
۱۲.....	۱-۲. پرسشنامه و مقررات پیمایش.....
۱۴.....	۱-۳. جامعه و انتخاب نمونه.....
۱۸.....	۱-۴. نرمال‌سازی و ترکیب داده‌های آماری.....
۱۹.....	۲. نتایج پژوهش براساس مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری.....
۱۹.....	۲-۱. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب ۱۷ مؤلفه آماری (داده‌های آماری - HD).....
۲۷.....	۲-۲. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب ۲۱ مؤلفه پیمایشی.....
۲۹.....	۲-۳. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب مؤلفه‌های پیمایشی به تفکیک استان‌ها.....
۳۱.....	۲-۴. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک حوزه‌های کاری.....
۳۳.....	۲-۵. ارزیابی فعالان اقتصادی از ۲۱ مؤلفه امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک ۹ حوزه کاری.....
۳۶.....	۲-۶. ارزیابی مؤلفه‌های پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک فعالان اقتصادی استان‌ها.....
۳۸.....	۳. نتایج پژوهش براساس نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری.....
۴۰.....	۳-۱. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت».....
۴۱.....	۳-۲. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «ثبات اقتصاد کلان».....
۴۲.....	۳-۳. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی».....
۴۳.....	۳-۴. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «عملکرد دولت».....
۴۴.....	۳-۵. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی».....
۴۵.....	۳-۶. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «شفافیت و سلامت اداری».....
۴۶.....	۳-۷. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض».....
۴۷.....	۴. شاخص کلی امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک استان‌ها.....
۵۱.....	نتیجه‌گیری و پیشنهادها.....
۵۶.....	منابع و مأخذ.....

پایش امنیت سرمایه‌گذاری
به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری
۸. پاییز ۱۳۹۸

خلاصه مدیریتی

گزارش حاضر، هشتمین سنجش پی‌درپی و فصلی «شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ایران» است. این گزارش، با استفاده از آمارهای رسمی منتشر شده و در دسترس و نیز مشارکت ۳۸۰۱ فعال اقتصادی نمونه از میان فعالان اقتصادی همه استان‌های کشور، وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری در پاییز سال ۱۳۹۸ را به تفکیک ۳۱ استان، ۳۸ مؤلفه، ۷ نماگر و ۹ حوزه کسب‌وکار نشان می‌دهد.

شاخص کل امنیت سرمایه‌گذاری در ایران در پاییز ۱۳۹۸ کمیّت ۶/۱۲ از ۱۰ (۱۰ بدترین حالت) ارزیابی شده است. مقدار عددی این شاخص در مطالعه فصل قبل از آن (تابستان ۱۳۹۸)، ۶/۰۷ محاسبه شده بود که نشان می‌دهد امنیت سرمایه‌گذاری در پاییز ۱۳۹۸ نسبت به فصل قبل از آن، اندکی نامناسب‌تر (بدتر) ارزیابی شده است.

شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در پاییز ۱۳۹۷، کمیّت ۶/۴۳ و در زمستان ۱۳۹۷، کمیّت ۶/۱۸، در بهار ۱۳۹۸ کمیّت ۶/۰۷ و در تابستان ۱۳۹۸ نیز کمیّت ۶/۰۷ بوده است، اما روند بهبود امنیت سرمایه‌گذاری (کم شدن کمیّت شاخص) که از پاییز ۱۳۹۷ شروع شده بود، در تابستان ۱۳۹۸ متوقف شده و در پاییز ۱۳۹۸ معکوس شده است. دلایل بدتر شدن شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در پاییز ۱۳۹۸ را احتمالاً بتوان به افزایش ناگهانی و سه‌برابری قیمت بنزین در آبان ۱۳۹۸ و آشوب‌ها و ناامنی‌های چندروزه در برخی شهرها نسبت داد. همین‌طور بی‌ثباتی در بازار ارز، متوقف شدن روند کاهشی نرخ تورم، تغییر در ثبات نسبی قیمت مواد اولیه که در نیمه اول سال ۱۳۹۸ به وجود آمده بود، در عین حال به وجود آمدن بار روانی جدید برای مردم و افزایش انتظارات تورمی آنها در سطوح مختلف، قطع شدن حدوداً ۱۰ روزه اینترنت و آثار ثانویه آن بر کسب‌وکارهای گوناگون و برخی عوامل دیگر که حتی باعث شده مشارکت‌کنندگان در پاسخ به پرسشنامه این مطالعه نیز در پاییز ۱۳۹۸ نسبت به فصول قبلی با کاهش شدیدی مواجه شوند.

براساس ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پیمایش، در پاییز ۱۳۹۸ نامناسب‌ترین

مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری ارزیابی شده به ترتیب عبارت بوده‌اند از:

۱. وفای به عهد در اجرای قراردادها توسط دولت و شرکت‌های دولتی (۸/۷۱)

۲. اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات حکومتی (۷/۵۵)

۳. احقاق حقوق قانونی در ادارات دولتی (۷/۵۲)

مناسب‌ترین مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری طی پاییز ۱۳۹۸ نیز به این ترتیب بوده‌اند:

۱. سرقت مالی (پول نقد، کالا، تجهیزات) (۴/۱۶)

۲. دسترسی آزاد و عمومی به اطلاعات و تصمیمات مسئولان (۴/۵۱)

۳. رواج توزیع کالای قاچاق (۴/۹۳)

در عین حال در پایش گذشته براساس ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در تابستان ۱۳۹۸

سه مؤلفه زیر به‌عنوان نامناسب‌ترین مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری ارزیابی شده‌اند:

۱. عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده (۸/۳۵)

۲. اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات حکومتی (۸/۲۱)

۳. عمل مسئولان استانی و محلی به وعده‌های اقتصادی داده شده (۸/۱۰)

مناسب‌ترین مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری (نسبت به سایر مؤلفه‌ها) طی تابستان ۱۳۹۸ نیز عبارتند از:

۱. سرقت مالی (پول نقد، کالا، تجهیزات) (۴/۰۱)

۲. رواج توزیع کالای قاچاق (۴/۵۹)

۳. استفاده غیرمجاز از نام و علائم تجاری یا مالکیت معنوی (۴/۷۰)

نامناسب‌ترین مؤلفه برای امنیت سرمایه‌گذاری که فعالان اقتصادی را بیش از همه آزار می‌دهد در این مطالعه مؤلفه «وفای به عهد در اجرای قراردادهای توسط دولت و شرکت‌های دولتی» شناسایی شده است و مؤلفه‌های عمل نکردن مسئولان «ملی» و «استانی» به وعده‌های مختلف خود از جمله وعده‌های اقتصادی که در پایش‌های گذشته معمولاً نامناسب‌ترین ارزیابی‌ها را به خود اختصاص می‌دادند در پایش پاییز ۱۳۹۸ در جایگاه ششم و هشتم نامناسب‌ترین مؤلفه‌ها جای گرفته‌اند. علاوه بر این فعالان اقتصادی مشکل فساد به شکل اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات دولتی را در رتبه دوم از عوامل ایجادکننده فضای ناامن برای سرمایه‌گذاری شناسایی کردند. به‌عبارت دیگر بنگاه‌های اقتصادی طی فصول اخیر، نارضایتی و ابراز شکایت خود نسبت به عوامل اصلی هزینه‌زا و مختل‌کننده سرمایه‌گذاری و تولید را بیان کردند و انتظار می‌رود مسئولان اجرایی ملی و استانی به این دو مورد بیشتر توجه کنند.

این گزارش با استفاده از دو مجموعه داده‌های پیمایشی و آماری و شاخص کلی (ترکیب دو مجموعه داده پیمایشی و آماری)، تهیه شده است. براساس یافته‌های داده‌های پیمایشی در پاییز ۱۳۹۸، فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پیمایش از زنجان، ایلام و کهگیلویه و بویراحمد، نامناسب‌ترین ارزیابی و از استان‌های کردستان، بوشهر و یزد مناسب‌ترین ارزیابی را از وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری ارائه کرده‌اند. اما پس از تلفیق داده‌های آماری و یافته‌های پیمایشی در این پژوهش، استان‌های کهگیلویه و

بویراحمد، تهران و اردبیل نامناسب‌ترین و استان‌های همدان، خراسان جنوبی و قم مناسب‌ترین وضعیت را از نظر شاخص امنیت سرمایه‌گذاری نسبت به سایر استان‌ها در پاییز ۱۳۹۸ کسب کرده‌اند. ارزیابی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۳۹۸ نشان داده بود به ترتیب سه استان قم، خراسان شمالی و خراسان جنوبی جزء مناسب‌ترین‌ها بودند و سه استان گیلان، تهران و کردستان به ترتیب جزء نامناسب‌ترین استان‌ها در آن پایش ارزیابی شده بودند.

این احتمال وجود دارد که بخشی از نتایج، حاکی از فاصله میان ذهنیت فعالان اقتصادی (پیمایش) با داده‌های آماری اقتصاد ایران نیز باشد. انتظار می‌رود بخشی از این فاصله با افزایش تدریجی در حجم نمونه‌های قابل قبول پیمایش به حداقل قابل تعمیم (حدود ۱۱۴۷۰ مورد) کاهش یابد.^۱

براساس نتایج این مطالعه، در پاییز ۱۳۹۸، از بین ۹ حوزه فعالیت اقتصادی، فعالان اقتصادی در حوزه (دامداری، مرغداری و شیلات)، مناسب‌ترین ارزیابی و فعالان اقتصادی در حوزه‌های ارتباطات و توزیع (حمل‌ونقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خرده‌فروشی)، نامناسب‌ترین ارزیابی را از وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری ارائه کرده‌اند.

انتظار می‌رود با تداوم تهیه و انتشار گزارش‌های فصلی امنیت سرمایه‌گذاری، توجه و حساسیت عموم مسئولان کشور به این عامل کلیدی سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی - اما مغفول مانده - در سیاست‌گذاری اقتصاد ایران بیشتر جلب شود و این مجموعه گزارش‌های فصلی، به ترویج گفتمان امنیت سرمایه‌گذاری، قانونگذاری بهتر، رعایت قانون، احترام بیشتر به حقوق مالکیت و نیز بهبود عینی و واقعی امنیت اقتصادی و فضای سرمایه‌گذاری در ایران کمک کند. علاوه بر اینها، امید است با انجام مستمر این ارزیابی و انتشار نتایج آن، مسئولان اجرایی کشوری و استانی در قبال فعالان اقتصادی، متعهدتر و مسئولیت‌پذیرتر شده و قوای مقننه و قضائیه نیز در ایجاد بستر امن و رقابتی برای سرمایه‌گذاری و تولید در ایران بیشتر و مؤثرتر بکوشند.

تحلیل مختصر وضعیت اقتصاد ایران در پاییز ۱۳۹۸

در ابتدای آبان‌ماه ۱۳۹۸، در حالی که مقامات دولتی از مدت‌ها قبل منکر هرگونه افزایش قیمت بنزین می‌شدند، قیمت این کالای حساس به‌طور غافلگیرکننده‌ای به سه برابر افزایش یافت. این رخداد برخی از اعتراضات را به همراه داشت.

فضای ملتهب و اعتراضاتی که قیمت بنزین ایجاد کرد متأسفانه بسیاری از شهرهای کوچک و بزرگ را درنوردید و فضاهای مجازی و واقعی و محیط کسب‌وکار را روزها و هفته‌ها تحت تأثیر خود قرار داد. گمانه‌زنی‌ها و شایعات پخش‌شده نیز قدرت تصمیم‌گیری سنجیده و مناسب را هم از مسئولان و هم از فعالان اقتصادی

۱. براساس تحقیق مادر و روش‌شناسی تهیه این گزارش (گزارش ۱۵۸۵۲ مرکز پژوهش‌های مجلس)، برای ۳۱ استان کشور و هر استان بالغ بر ۳۷۰ نمونه پیمایشی پرسشنامه قابل قبول نیاز است تا نمونه‌ها به حدنصاب تعیین شده برای تعمیم نتایج نمونه‌ها به کل جامعه آماری برسد. وضعیت جامعه و نمونه مورد بررسی به تفکیک استان در جدول ۱ ارائه شده است.

سلب کرد. ناتوانی در کنترل بحران و قطع اینترنت (قطعی سراسری حدود ۱۰ روز) که باعث صدمه به کسب‌وکارهای اینترنتی و اقتصاد دیجیتال شد و ادراک جامعه را نسبت به امنیت اقتصادی در کسب‌وکارهای نوین و اینترنتی کاهش داد. عدم جبران خسارت وارده به این مشاغل و احتمال تکرار چنین اختلالاتی نارضایتی‌ها را افزایش داد و از چشم‌انداز سودآوری و به تبع آن سرمایه‌گذاری در برخی فعالیت‌های اقتصادی کاست. همه اینها از جمله عواملی هستند که امنیت سرمایه‌گذاری را به خطر می‌اندازند و مانع انباشت سرمایه‌های مفید و بلندمدتی می‌شوند که برای رشد اقتصادی بلندمدت کشور ضروری است. همان‌گونه که پایش شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در پاییز ۱۳۹۸ (با اذعان به ناقص و ناکافی بودن آنها) نشان می‌دهد، امنیت سرمایه‌گذاری رو به افول گذاشته است. در کنار تحلیل آثار سیاست افزایش قیمت بنزین، به‌طور کلی می‌توان وضعیت اقتصاد ایران در پاییز ۱۳۹۸ را در چند سرفصل کلی و به‌صورت مختصر این‌گونه بیان کرد:

– رشد اقتصادی: براساس اعلام مرکز آمار ایران آخرین شواهد از عملکرد اقتصاد در ۹ ماهه اول سال ۱۳۹۸، حاکی از رشد اقتصادی ۷/۶- درصد، رشد اقتصادی بدون نفت صفر درصد، رشد کشاورزی ۳/۲ درصد، نفت ۳۷- درصد، رشد صنعت ۲/۳- درصد، رشد آب، برق و گاز ۷/۷ درصد، رشد بخش ساختمان ۹/۶ درصد و رشد بخش خدمات ۰/۲- درصد بوده است. در مجموع می‌توان گفت هرچند نرخ رشد سال ۱۳۹۸ کمتر از سال گذشته پیش‌بینی می‌شود، اما وضعیت بخش غیرنفتی اقتصاد ایران به‌مراتب بهتر از سال گذشته برآورد می‌شود و علت اصلی نرخ رشد منفی در سال ۱۳۹۸، رشد منفی قابل توجه بخش نفت است. ضمن اینکه با تخلیه کامل اثر تحریم بر بخش نفت در سال ۱۳۹۸، به‌نظر می‌رسد رشد اقتصادی کشور در سال ۱۳۹۹ از دامنه رشد منفی خارج شود.

– اشتغال و بیکاری: براساس اعلام مرکز آمار ایران در پاییز سال ۱۳۹۸ حدود ۴۷۲ هزار نفر بر تعداد شاغلین کشور افزوده شده است. همچنین نرخ بیکاری کشور در فصول بهار، تابستان و پاییز ۱۳۹۸ روندی کاهنده داشته و به‌ترتیب به ۱۰/۸، ۱۰/۵ و ۱۰/۶ درصد رسیده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد بخشی از این کاهش نرخ به دلیل افزایش قابل توجه جمعیت غیرفعال است. ضمن اینکه نرخ بالای بیکاری جوانان و فارغ‌التحصیلان در کنار عدم توازن منطقه‌ای بیکاری سبب شده وضعیت کشور در این شاخص تاحدودی نگران‌کننده شود. براساس آمار مرکز آمار ایران، نرخ اشتغال ناقص در پاییز ۱۳۹۸ نسبت به پاییز ۱۳۹۷، ۱/۱ درصد کاهش را نشان می‌دهد و از رقم ۱۱/۷ به ۱۰/۶ درصد رسیده است. همچنین طی همین دوره، نرخ اشتغال ناقص مردان و زنان به‌ترتیب، ۱/۵ و ۰/۲ درصد کاهش را نشان می‌دهد. برای مناطق شهری، این نرخ در پاییز ۱۳۹۸ به ۹/۳ درصد رسیده و ۰/۷ درصد کاهش داشته و برای مناطق روستایی با ۴/۲ درصد کاهش به ۱۳/۹ درصد رسیده است.^۲

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور؛ ۳۹. تصویر اقتصاد ایران در آستانه تصویب لایحه بودجه، دفتر مطالعات اقتصادی، شماره مسلسل: ۱۶۸۳۳، دی‌ماه ۱۳۹۸.
 ۲. فاطمه عزیزخانی و محمدرضا عبداللهی، «تحلیل شاخص‌های بازار کار در فصل پاییز ۱۳۹۸»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۶۹۲۵، اسفندماه ۱۳۹۸.

- محیط کسب و کار: وضعیت محیط کسب و کار در ایران براساس قانون توسط اتاق ایران سنجش و اعلام می‌شود. بررسی‌های انجام شده در سال‌های گذشته نشان می‌دهد که سال ۱۳۹۶ با شاخص ۵/۷۸ به‌ترین محیط کسب و کار برای فعالان اقتصادی را فراهم کرده، ولی در سال ۱۳۹۷ با توجه به تلاطم‌های اقتصادی رخ داده این عدد به ۶/۳۳ افزایش یافته است. بررسی‌های اتاق ایران در پاییز سال قبل نیز نشان از آن داشت که این شاخص به ۶/۴۹ افزایش یافته، اما در سه فصل گذشته از سال ۱۳۹۸ بهبودی نسبی در عملکرد این شاخص رخ داده تا جایی که این عدد در تابستان ۱۳۹۸ به ۶/۰۷ و در پاییز ۱۳۹۸ به ۶/۰۳ رسید. به این ترتیب وضعیت این شاخص که در سال گذشته برای مدتی طولانی روندی منفی طی می‌کرد، در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال قبل بهتر شده است.

گزارش اتاق ایران^۱ نشان می‌دهد در پاییز ۱۳۹۸ پیش‌بینی ناپذیری بدترین مؤلفه محیط کسب و کار در ایران بوده است، یعنی «غیرقابل پیش‌بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات»، «بی‌ثباتی سیاست‌ها، قوانین، مقررات و روش‌های اجرایی ناظر بر کسب و کار» و «دشواری تأمین مالی از بانک‌ها» نامناسب‌ترین مؤلفه‌های محیط کسب و کار بوده‌اند. همچنین سه مؤلفه محدودیت دسترسی به آب، محدودیت دسترسی به حامل‌های انرژی و نحوه استقبال مشتریان از نوآوری و ابتکار و ارائه خدمات و محصول، مناسب‌ترین مؤلفه‌های کسب و کار در ایران بوده‌اند. قابل ذکر است که در چهار دوره نخست اجرای طرح پایش ملی محیط کسب و کار کشور، «دشواری تأمین مالی از بانک‌ها» به‌عنوان نامساعدترین مؤلفه کسب و کار ارزیابی شده بود.

- تورم: روند فزاینده نرخ تورم در سال ۱۳۹۷ و نیمه اول سال ۱۳۹۸ سبب شد نرخ تورم در شهریورماه به حدود ۴۳ درصد برسد.^۲ براساس برآوردهای مرکز پژوهش‌های مجلس با وجود افزایش قیمت بنزین در انتهای آبان‌ماه و نوسانات نرخ ارز در روزهای پایانی پاییز، نرخ تورم میانگین سال در پایان سال ۱۳۹۸، ۳۵ درصد برآورد می‌شود و در صورت تداوم وضعیت موجود نرخ تورم سال ۱۳۹۹ نیز بین ۲۰ تا ۲۵ درصد پیش‌بینی می‌شود. با این حال باید توجه داشت در صورتی که دولت تدبیر لازم را برای تأمین کسری بودجه از طریق کاهش مخارج و افزایش پایه مالیاتی نیندیشد، پولی شدن کسری بودجه سال ۱۳۹۹ می‌تواند منجر به افزایش مجدد نرخ تورم در سال ۱۳۹۹ شود.

۱. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، «پایش ملی محیط کسب و کار ایران - پاییز ۱۳۹۸»، بهمن‌ماه ۱۳۹۸.
۲. مرکز آمار ایران، «گزارش شاخص قیمت مصرف‌کننده به تفکیک استان - اذرماه ۱۳۹۸»، تاریخ انتشار ۱۳۹۸/۱۰/۵.

مقدمه

نظریه پردازان رشد و توسعه اقتصادی عمده‌ترین متغیرهای تأثیرگذار بر سرمایه‌گذاری را ایجاد محیط امن و اثبات می‌دانند. نوسان بسیار شدید سرمایه‌گذاری در ایران معاصر، میزان پایین سرمایه‌گذاری بخش خصوصی طی دهه‌های اخیر و فرار سرمایه‌های مادی و انسانی به خارج از کشور و غیرمولد ماندن بخشی از سرمایه‌ها نشان می‌دهد در عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری در کشور احتمالاً اختلال‌هایی وجود دارد.^۱

گزارش حاضر نتیجه چند سال فعالیت پژوهشی گروه مطالعات محیط کسب‌وکار در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با همکاری منتخبی از اساتید مطرح و صاحب‌نظران در موضوع امنیت سرمایه‌گذاری است.^۲ این گزارش، با روش‌های پیمایشی و آماری، نماگرها و مؤلفه‌های مؤثر را در سرمایه‌گذاری در استان‌ها و بخش‌های اقتصادی ایران ارزیابی کرده و با تلفیق آنها به روش علمی، «شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در ایران» مربوط به فصل پاییز ۱۳۹۸ را ارائه داده است. این هشتمین گزارش از سلسله مطالعات فصلی بوده و طبق برنامه‌ریزی انجام شده، این مطالعات به صورت منظم و فصلی ادامه خواهد یافت.

الف) بیان مسئله

براساس «قانون مدنی»، مصوب ۱۳۰۷ شمسی هر شهروند ایرانی در صورتی که مال یا دارایی‌اش مورد تجاوز دیگری قرار گیرد، می‌تواند با مراجعه به کلانتری و دستگاه قضایی، با کمک و حمایت حکومت، مال خود را بازپس گیرد و خسارت خود را جبران کند. از آن زمان تاکنون، گویی مسئولان کشور چنین فرض کرده‌اند که امنیت سرمایه‌گذاری مردم ایران توسط قانون مدنی و نهادهای تأسیس شده برای اجرای آن (دادسراها، دادگاه‌ها و نیروی انتظامی فعلی)، تأمین است و اگر اموال یکی از فعالان اقتصادی ایرانی مورد تعدی قرار گیرد، او می‌تواند با مراجعه به پاسگاه و دادگاه، به راحتی حق خود را وصول کند. اما مشاهدات عینی و شواهد موجود نشان می‌دهد در فرایند مطالبه این حق، پیچیدگی‌هایی وجود دارد که فرض مورد اشاره را با چالش‌هایی جدی مواجه می‌کند.

شواهد و قرائن نشان می‌دهد «حقوق مالکیت» به معنای کلی «حق شهروندان برای بهره‌مندی

۱. محمدحسین حسین‌زاده بحرینی و سیدسعید ملک‌الساداتی، «موانع نهادی سرمایه‌گذاری و کسب‌وکار در ایران»، پژوهشنامه بازرگانی، تابستان ۱۳۹۰، دوره ۱۵، ش ۵۹، ص ۲۷.

۲. گزارش ارزیابی پیش رو، حاصل انجام پژوهشی با این مشخصات است: سیدامیر سیاح و دیگران، «سنجش امنیت سرمایه‌گذاری در ایران: چارچوب مفهومی، روش، شاخص و نماگرها (ویرایش اول)»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات اقتصادی، شماره مسلسل ۱۵۸۵۲، اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۷؛

برخی از صاحب‌نظرانی که در طول این مدت در تدوین مؤلفه‌ها و نماگرهای این گزارش همکاری کرده‌اند عبارتند از: آقایان محمود احمدپور داریانی، علی اسداللهی، مرتضی ایمانی‌راد، محمد بحرینیان، لطفعلی بخشی، حمید پاداش، ابوالفضل پاسبانی‌صومعه، سیدبهزاد پورسید، جمشید تقسیم، سیدرضا حجازی، محمدحسین حسین‌زاده بحرینی، سید محمدرضا حسینی، آرمان خالقی، سیداحسان خاندوزی، سیدضیاءالدین خرمشاهی، محمد خطیبی، جعفر خیرخواهان، محسن رنایی، رضا زعفریان، بهروز زمردپوش، حسن سبحانی، سیدیاسر سبحانی‌فر، علی شمس اردکانی، رحیم فرضی‌پور، سعید قاسمی‌زاده‌تمر، نوروز کهزادی، سیدجعفر مرعشی، هادی مظاهری، مینا مهرنوش، حسین نقره‌کار شیرازی و سالار معینی کرمانشاهی.

انحصاری از منافع کار یا کالاها و خدماتی که آنها را با روش‌های قانونی یا هنجاری تصرف کرده‌اند»، در کشور ما از طرف سایر مردم و حتی حکومت به حد کافی تضمین شده نیست و دارایی‌های فیزیکی و فکری شهروندان ایرانی، توسط دیگر شهروندان و نیز حکومت مورد تعدی قرار می‌گیرد بدون اینکه امکان استیفای مؤثر، کم‌هزینه و سریع حق مورد تعدی وجود داشته باشد. هرچند تعدی به مالکیت عمومی و دولتی، ممکن است توسط سایر شهروندان نیز واقع شود، مانند موقوفه‌خواری، جنگل‌خواری، ساحل‌خواری و کوه‌خواری.

برخی مصادیق مشاهده شده تعدی به «امنیت سرمایه‌گذاری» که در سال‌های اخیر مرتباً به‌عنوان شکایت و مطالبه از سوی فعالان اقتصادی به نمایندگان و نیز مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی ارسال می‌شود، عبارتند از:

- عدم تعهد به اجرای قراردادهای کسب‌وکار از طرف دستگاه‌های اجرایی و دیگر شهروندان نظیر پرداخت وجه چک یا تحویل مورد اجاره در موعد مقرر، اجرای تعهدات خدمات پس از فروش و...
 - فرایند بسیار طولانی، پیچیده، وقت‌گیر و پُرهزینه کشف و دادرسی و پیگیری حقوق مورد تعدی،
 - بی‌تعهدی مسئولان به اجرای وعده‌های داده شده در قوانین، برنامه‌های انتخابی، سخنرانی‌ها و...
 - غیرقابل پیش‌بینی بودن تغییرات قوانین، مقررات و رویه‌های اجرایی، نظیر تعرفه‌های تجاری و...
 - بی‌ثباتی متغیرهای اصلی اقتصاد کلان نظیر نرخ ارز، تورم، نرخ سود بانکی،
 - وجود زمینه‌های فساد در روابط مأموران حکومت و فعالان اقتصادی،
 - دخالت‌های قانونی و غیرقانونی مأموران حکومتی در اداره بنگاه‌ها،
 - قابل تفسیر بودن قوانین و مقررات و دقیق نبودن حقوق فعالان اقتصادی و نحوه و هزینه استیفای آنها.
- به‌عبارتی مسئله این تحقیق عبارت است از: معرفی مؤلفه‌ها و روشی برای سنجش مستمر «امنیت سرمایه‌گذاری» در استان‌ها و کسب‌وکارهای سراسر کشور جمهوری اسلامی ایران و ارائه نتایج مستمر آن به تفکیک استانی و بخشی (بخش اقتصادی نظیر کشاورزی، صنعت، فناوری نوین و...).

ب) اهداف این پژوهش

هدف کلی از این طرح، شناخت وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری و ارائه توصیه‌های لازم با هدف بهبود امنیت سرمایه‌گذاری در ایران در میان‌مدت و بلندمدت است. در این مطالعه خاص (پاییز ۱۳۹۸) برآورد مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک فعالان حوزه‌های اقتصادی به‌همراه جداول تفکیکی و رتبه‌بندی استان‌ها و حوزه‌ها از نظر هر مؤلفه و نماگر و برخی توصیه‌های کاربردی برای بهبود هر مؤلفه در پاییز ۱۳۹۸ ارائه می‌شود.

ج) ضرورت و اهمیت سنجش امنیت سرمایه‌گذاری

در فقدان گزارش‌های منظم و سنجش‌های مستمر از مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری، گروهی از مسئولان بدون کمترین منع عرفی و قانونی جدی به خود اجازه می‌دهند به تعهداتشان در قراردادهای منعقد شده با فعالان اقتصادی پایبند نباشند، وعده‌های بدون پشتوانه دهند، مقررات و رویه‌های اجرایی را به‌طور غافلگیرکننده‌ای تغییر دهند، مصوبه‌هایی با ضمانت اجرایی اندک تصویب کنند، در برابر مطالبات فراقانونی مأموران تحت امرشان از فعالان اقتصادی، واکنش جدی و بازدارنده نشان ندهند و در شفاف‌سازی و پاسخگویی به مطالبات فعالان اقتصادی تعلل کنند. هرچند امید است با انتشار چنین گزارش‌های منظم و سنجش‌های مستمر، با حساس کردن جامعه و فعالان اقتصادی نسبت به شاخص‌های امنیت سرمایه‌گذاری، توجه مسئولان امر نیز نسبت به کاستی‌ها و نقاط ضعف مطرح شده و روندهای موجود جلب شود تا بتوانند اصلاحات فرایندی و ساختاری مورد نیاز را با سرعت بیشتر و متناسب با اولویت‌های شناسایی شده، عملیاتی و کاربردی سازند.

برخی از اجزای امنیت سرمایه‌گذاری مانند «تضمین حقوق مالکیت» آنچنان اهمیت دارد که برخی از اقتصاددانان، آن را زیربنا و عامل اصلی رشد اقتصادی در کشورهای توسعه‌یافته می‌دانند؛ «حقوق مالکیت (جزئی از امنیت سرمایه‌گذاری) در فرایند موفقیت اقتصادی این کشورها آنقدر اهمیت دارد که صاحب‌نظران معتقدند آنها زمانی از مرز موفقیت عبور کردند که قوانین رسمی و گسترده مالکیت را تدوین و فرایند تبدیل مالکیت به سرمایه را آغاز کردند»^۱.

براساس آنچه گفته شد و با جلب توجه و ایجاد حساسیت در سیاست‌گذاران و تصمیم‌سازان اقتصاد کشور نسبت به موضوع «ترم‌افزارهای توسعه» و «سرمایه‌ها و زیرساخت‌های نامرئی توسعه» نظیر تضمین حقوق مالکیت فیزیکی، حاکمیت قانون و امنیت سرمایه‌گذاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به این نتیجه رسید که علاوه بر «محیط کسب‌وکار»، لازم است توجه سیاست‌گذاران و تصمیم‌سازان اقتصاد ایران به موضوع «امنیت سرمایه‌گذاری» و «حقوق مالکیت و ضمانت‌های اجرایی آن» نیز جلب و متمرکز شود؛ موضوعی که شکایت‌ها و مطالبات فعالان اقتصادی نشان می‌دهد مسئله‌ای ریشه‌دار در میان تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران ایرانی است و توجه به آن و برقراری امنیت سرمایه‌گذاری می‌تواند «فضای سرمایه‌گذاری»^۲ را در ایران بهبود بخشد.

۱. هرناندو دسوتو، راز سرمایه: چرا سرمایه‌داری در غرب موفق می‌شود و در جاهای دیگر شکست می‌خورد؟، ترجمه فریدون تفضلی، تهران، نشر نی، ۱۳۸۶، ص ۲۵.

۲. در ادبیات تخصصی، عبارت‌های «محیط کسب‌وکار» (Business Environment) و «فضای سرمایه‌گذاری» (Investment Climate) تقریباً به یک مفهوم اشاره دارند؛ با این تفاوت که فضای سرمایه‌گذاری (به مفهوم عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیر سرمایه‌گذار بالقوه برای سرمایه‌گذاری در یک منطقه) مربوط به قبل از تأسیس بنگاه و تصمیم‌گیران برای شروع کار می‌شود، اما محیط کسب‌وکار (مجموعه عوامل مؤثر بر اداره و عملکرد بنگاه‌های یک منطقه یا حوزه کاری که تقریباً خارج از کنترل مدیران بنگاه‌ها هستند) به بعد از تأسیس بنگاه مربوط می‌شود. در «قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار» (مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶) نیز «محیط کسب‌وکار» به همین ترتیب تعریف شده است: «... مجموعه عوامل مؤثر در اداره یا عملکرد بنگاه‌های تولیدی که خارج از کنترل مدیران آنها می‌باشند».

نخستین گام برای حل برخی از پیچیده‌ترین و لاینحل‌ترین مسائل یک جامعه کمی کردن و به عدد تبدیل کردن آنهاست، چون هر چیزی که سنجیده و اندازه‌گیری نشود عایدی و نفعی هم نخواهد داشت. اندازه‌گیری از جمله ابزارهای بسیار اثربخش برای تغییر اجتماعی است. برای مثال به‌تازگی دور جدید ارزیابی دانش‌آموزان در مسابقات جهانی منتشر شد. کره جنوبی، سنگاپور و فنلاند به‌خاطر عملکرد قوی مورد تحسین جهانی قرار گرفتند. کشور سوئد در مقایسه با کاهش در رتبه‌بندی قبلی اینک به جایگاه بهتری دست یافته است و فیلیپین این هشدار را دریافت کرد که عملکردش غیرقابل قبول است. شاخص‌ها از قدرت آگاهی‌بخشی و به آسانی فهم و درک شدن برخوردارند و بسیار مناسب برای اشتراک‌گذاری با رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی هستند. پژوهشگران مسائل اجتماعی و اقتصادی با در اختیار داشتن شاخص‌های گوناگون از جمله شاخص امنیت سرمایه‌گذاری می‌توانند به اشتیاق و علاقه فزاینده مردم به دانستن بیشتر پاسخ مناسبی بدهند و نیز باعث پاسخگو کردن مقامات و مسئولان ملی و محلی بشوند.

د) سابقه سنجش محیط کسب‌وکار در مرکز پژوهش‌ها

گروه مطالعات محیط کسب‌وکار در دفتر مطالعات اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، از سال ۱۳۸۹ با تعریف و معرفی مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار، مطالعه فصلی محیط کسب‌وکار را در ایران آغاز کرد. این مجموعه مطالعات میدانی و مستمر از پاییز ۱۳۸۹ تحت عنوان «پایش محیط کسب‌وکار ایران»^۱ منتشر می‌شد و پس از ۶ سال پیمایش و پژوهش مستمر در زمستان ۱۳۹۵ با انتشار ۲۶ گزارش فصلی، پایان یافت و براساس ماده (۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، ادامه آن پیمایش‌ها به اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران محول شد؛ که تاکنون توسط ایشان در فواصل زمانی خاص خود انتشار یافته است.

یکی از مهم‌ترین دستاوردهای ۶ سال تدوین گزارش‌های پایش محیط کسب‌وکار این بود که نشان داد مشکل اصلی اداره بنگاه در ایران در مرحله کنونی از توسعه‌یافتگی کشور، نه زیرساخت‌هایی فیزیکی نظیر جاده، برق و بندر، بلکه جنبه‌های نرم‌افزاری تولید و سرمایه‌گذاری است؛ یعنی عواملی نظیر ثبات اقتصاد کلان، شفافیت و پیش‌بینی‌پذیری اقتصاد، فقدان فساد و تضمین همه‌جانبه حقوق مالکیت^۲ (سیاح، ۱۳۹۵: ۲۶-۲۷)؛ مؤلفه‌هایی که از مجموعه آنها به‌عنوان «امنیت سرمایه‌گذاری» یاد می‌شود.

به همین دلیل مرکز پژوهش‌های مجلس، ادامه تهیه گزارش‌های پایش محیط کسب‌وکار را به اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران سپرد و تهیه گزارش‌های فصلی حاضر را با هدف تحقیق دقیق در ابعاد و ماهیت امنیت سرمایه‌گذاری در ایران در دستور کار قرار داد.

۱. تعداد تشکلهای مشارکت‌کننده در فصول مختلف تغییر می‌کرده است.
۲. سیدامیر سیاح، «آموزه‌های ۱۶ دوره ارزیابی فصلی محیط کسب‌وکار در ایران طی پاییز ۱۳۸۹ تا تابستان ۱۳۹۳»، مجلس و راهبردی، سال بیست‌وسوم، ش ۷۵، بهار ۱۳۹۵، ص ۲۷-۳۶.

هـ) تعریف عملیاتی اصطلاح‌ها

– **فعال اقتصادی:** منظور از فعال اقتصادی در این پژوهش، همه اتباع ایران است که به سن ۱۸ سال رسیده‌اند و در یکی از حوزه‌های کاری از طریق قانونی یا بهنجار و عرف جامعه، به‌طور مستمر مشغول کسب درآمد هستند.

– **حقوق مالکیت:** حق شهروندان برای بهره‌مندی انحصاری از منافع کار یا کالاها و خدماتی که آنها را با روش‌های قانونی تصرف کرده‌اند و از حق انتقال آن نیز برخوردار هستند.

– **امنیت سرمایه‌گذاری:** منظور از «امنیت سرمایه‌گذاری»، شرایطی است که در آن، متغیرهای اقتصاد کلان باثبات یا قابل پیش‌بینی باشد، حاکمیت قانون برقرار باشد و اعمال شود، قوانین و مقررات، تصمیم‌های مسئولان و رویه‌های اجرایی کشور، باثبات باشند و به‌طور سهل و مؤثری اجرا شوند و در صورت ضرورت داشتن تغییر در هریک از آنها، تغییرات قبلاً به اطلاع ذی‌نفعان برسد؛ همچنین اطلاعات مؤثر بر فعالیت‌های اقتصادی به‌طور شفاف و برابر در دسترس همه شهروندان باشد و نهادهای قضایی و انتظامی چنان مجهز و سالم و کارآمد باشند که هرگونه نقض حقوق مالکیت شهروندان، یا استفاده بدون اجازه از دارایی فیزیکی یا معنوی دیگران، برای هیچ‌کس اعم از شخص حقیقی و حقوقی از جمله مسئولان کشور، مقرون به‌صرفه نباشد و شهروندان مالباخته بتوانند با مراجعه به نهادهای ذی‌صلاح، در کمترین زمان و بدون هزینه قابل توجهی، مال از دست رفته خود را به‌همراه خسارت مربوطه، دریافت کنند.

۱. روش‌شناسی ارزیابی امنیت سرمایه‌گذاری

گزارش حاضر، هفتمین گزارش مستمر فصلی است که با ابزار پرسشنامه و براساس ترکیبی از «ادراک‌سنجی» فعالان اقتصادی سراسر کشور از وضعیت ۲۱ مؤلفه پیمایشی (Survey Data) و نیز ۱۷ داده آماری (Hard Data) امنیت سرمایه‌گذاری ایران در دوره سه‌ماهه پاییز ۱۳۹۸ تهیه شده است.

۱-۱. نماگرها و مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری

از سال ۱۳۹۵ مطالعات پژوهشی و میدانی گسترده‌ای برای ساخت «شاخص امنیت سرمایه‌گذاری» و مؤلفه‌های آن در مرکز پژوهش‌های مجلس آغاز شد که حاصل آن در پژوهشی که مبنای گزارش حاضر محسوب می‌شود، با عنوان «سنجش امنیت سرمایه‌گذاری در ایران: چارچوب مفهومی، روش، شاخص و نماگرها» مدون شد که در این گزارش با عنوان «پژوهش اصلی» از آن یاد می‌کنیم.

۲۱ مؤلفه پیمایشی و ۱۷ مؤلفه آماری این گزارش، در پژوهش اصلی به این ترتیب به‌دست آمده‌اند که ابتدا با روش کتابخانه‌ای، مطالعات پیشین درباره تعریف، اجزا و مؤلفه‌ها، آثار «امنیت سرمایه‌گذاری» و روش‌های به‌کار رفته پیشین برای محاسبه مؤلفه‌های مذکور، گردآوری شدند. سپس براساس تجربیات

داخلی و خارجی در تبیین تعریف ماهیت، اجزا و مؤلفه‌های «امنیت سرمایه‌گذاری»، نماگرها و مؤلفه‌های آماری^۱ و پیمایشی^۲ پیشنهاد شده است.

در گام بعد با روش میدانی و نظرخواهی از خبرگان، برای حک و اصلاح و تأیید ۱۰ نماگر و ۴۰ مؤلفه پیشنهادی نظرخواهی صورت گرفته و براساس نتیجه این پژوهش میدانی، شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در ایران شامل ۷ نماگر و ۳۸ مؤلفه (۱۷ مؤلفه آماری و ۲۱ مؤلفه پیمایشی) نهایی و به شرح زیر معرفی شد:

نماگر ۱. تعریف و تضمین حقوق مالکیت (۷ مؤلفه: ۳ پیمایشی و ۴ آماری)

۱. اعتماد به دستگاه قضایی برای احقاق به‌موقع و منصفانه حق در دعاوی تجاری و مالی (مؤلفه پیمایشی)
۲. سرعت عمل و تعهد مراجع انتظامی (پلیس) در رسیدگی به شکایت فعالان اقتصادی (مؤلفه پیمایشی)
۳. تخصصی بودن رسیدگی به دعاوی تجاری در مراجع قضایی (مؤلفه پیمایشی)
۴. اجرای کامل و به‌موقع احکام مراجع قضایی (مؤلفه آماری)
۵. رسیدگی به اختلافات تجاری از طریق داوری (مؤلفه آماری)
۶. نرخ رسیدگی به پرونده‌های قضایی (درصد از ورودی) (مؤلفه آماری)
۷. میانگین زمان رسیدگی به هر پرونده ورودی (روز) (مؤلفه آماری)

نماگر ۲. ثبات اقتصاد کلان (۳ مؤلفه: ۱ پیمایشی و ۲ آماری)

۱. ثبات قیمت مواد اولیه (مؤلفه پیمایشی)
۲. ثبات شاخص تورم مصرف‌کننده (مؤلفه آماری)
۳. ثبات نرخ ارز (مؤلفه آماری)

نماگر ۳. ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی (۴ مؤلفه: ۳ پیمایشی و ۱ آماری)

۱. ثبات یا پیش‌بینی‌پذیری قوانین و مقررات (مصوبه مجلس یا هیئت دولت یا وزرا) (مؤلفه پیمایشی)
۲. ثبات یا پیش‌بینی‌پذیری رویه‌های اجرایی (تصمیمات مسئولان استانی یا محلی) (مؤلفه پیمایشی)
۳. روشن و غیرقابل تفسیر بودن قوانین و مقررات ناظر به کسب‌وکار (مؤلفه پیمایشی)
۴. ثبات مسئولان استانی (مؤلفه آماری)

نماگر ۴. شفافیت و سلامت اداری (۴ مؤلفه: ۴ پیمایشی)

۱. توزیع کالای قاچاق به ضرر بخشی از فعالان اقتصادی در بازار (مؤلفه پیمایشی)
۲. دسترسی آزاد و عمومی به اطلاعات و تصمیم‌های مسئولان (مؤلفه پیمایشی)
۳. میزان شیوع رشوه در ادارات (مؤلفه پیمایشی)
۴. اعمال نفوذ و تبانی در معاملات حکومتی (مؤلفه پیمایشی)

نماگر ۵. فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درست‌ی (۹ مؤلفه: ۵ پیمایشی و ۴ آماری)

۱. وجود کلاهبرداری یا تقلب در بازار (مؤلفه پیمایشی)
۲. میزان وفای به عهد در اجرای قرارداد کتبی یا شفاهی در بازار (مؤلفه پیمایشی)
۳. وفای به عهد در اجرای قراردادها توسط دولت (مؤلفه پیمایشی)
۴. عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده (مؤلفه پیمایشی)
۵. عمل مسئولان محلی به وعده‌های داده شده (مؤلفه پیمایشی)
۶. تعداد پرونده‌های خیانت در امانت (به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) (مؤلفه آماری)
۷. تعداد پرونده‌های مطالبه طلب (به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) (مؤلفه آماری)
۸. درصد چک‌های برگشتی (مؤلفه آماری)
۹. تعداد پرونده‌های کلاهبرداری (به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) (مؤلفه آماری)

نماگر ۶. مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض (۸ مؤلفه: ۲ پیمایشی و ۶ آماری)

۱. سرقت مالی (پول نقد، کالا، تجهیزات و ماشین‌آلات) (مؤلفه پیمایشی)
۲. سرقت یا استفاده غیرمجاز از علائم تجاری یا مالکیت معنوی (مؤلفه پیمایشی)
۳. سرقت مستوجب تعزیر (به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) (مؤلفه آماری)
۴. تصرف عدوانی (به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) (مؤلفه آماری)
۵. مزاحمت ملکی (به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) (مؤلفه آماری)
۶. ضرب و جرح عمدی (به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) (مؤلفه آماری)
۷. تعداد تصادف منجر به فوت یا جرح (به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت) (مؤلفه آماری)
۸. ضریب نفوذ بیمه (مؤلفه آماری)

نماگر ۷. عملکرد دولت (۳ مؤلفه پیمایشی)

۱. سهولت احقاق حقوق قانونی شهروندان در ادارات (مؤلفه پیمایشی)
۲. اختلال در کسب‌وکار بر اثر تحریم‌های جدید خارجی (مؤلفه پیمایشی)
۳. حمایت و همراهی واقعی مقامات استانی از داوطلبان سرمایه‌گذار (مؤلفه پیمایشی)

۱-۲. پرسشنامه و مقررات پیمایش

پرسشنامه پژوهش حاضر، به‌صورت الکترونیکی و شامل ۲۱ پرسش برای سنجش ادراک و احساس فعالان اقتصادی از وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری به‌صورت کیفی و طیف (گزینه‌های) پنج‌گانه «خیلی زیاد، زیاد، تاحدودی، کم و خیلی کم» طراحی شد.

از آنجا که این سلسله پیمایش‌ها فصلی انجام می‌شود، مقرر شد پرسشنامه‌ها از روز بیستم تا پایان آخرین ماه هر فصل توزیع شود و پاسخ‌های دریافت شده تا روز پانزدهم ماه بعد از فصل جدید قابل قبول باشد. گفتنی است در تجربه پیشین مرکز پژوهش‌ها برای پیمایش محیط کسب‌وکار، پرسشنامه‌ها به صورت فیزیکی برای جامعه هدف^۱ از طریق نمابر ارسال و با نمابر دریافت می‌شد که فرایند پُر کردن و پیاده‌سازی و انتقال داده‌ها به رایانه، به صورت دستی انجام می‌شد و احتمال خطای انسانی در آن وجود داشت. براساس همین تجربه، برای پیمایش حاضر، ابزار جمع‌آوری داده‌ها به صورت ربات در پیام‌رسان‌های «تلگرام»^۲ و بعداً «بله» و نیز سایت اینترنتی طراحی شد که ویژگی همه آنها، پاسخگویی در ابزار شخصی (گوشی تلفن همراه)، ارسال الکترونیک و انتقال داده‌ها به صورت کاملاً ماشینی و بدون دخالت عامل انسانی است.

در پرسشنامه ارزیابی پایش محیط کسب‌وکار که از سال ۱۳۸۹ به طور مستمر و فصلی منتشر می‌شود، امتیاز ۱۰، بدترین امتیاز تعریف شده بود، به طوری که عدد محاسباتی هرچه به ۱۰ نزدیک‌تر باشد، ارزیابی بدتر تلقی می‌شد. از آنجا که طی هشت سال گذشته مخاطب گزارش پایش محیط کسب‌وکار به این نوع کمی‌سازی (۱۰ بدترین و صفر بهترین ارزیابی و در نهایت شاخص هرچه به صفر نزدیک‌تر باشد بهتر است)، عادت کرده و گزارش حاضر نیز از نظر روش و محتوا با آن گزارش شباهت‌هایی دارد، تصمیم گرفته شد در این گزارش نیز با همان اسلوب شناخته شده، ارزیابی بین صفر و ۱۰ باشد و ۱۰ بدترین و صفر بهترین ارزیابی تعیین شد و در نهایت شاخص هرچه به صفر نزدیک‌تر باشد، بهتر ارزیابی و تلقی می‌شود.

با توجه به کیفی بودن پرسش‌های این پیمایش، پرسش‌های ارزیابی‌ها و پاسخ‌ها باید به صورت کمی درمی‌آمد. به همین دلیل نمرات ارزیابی به صورت خیلی کم، امتیاز ۱۰، کم، امتیاز ۷/۵، تاحدودی، امتیاز ۵، زیاد، امتیاز ۲/۵ و خیلی زیاد، امتیاز صفر معادل‌سازی کمی شد (به گونه‌ای که فواصل امتیاز ۲/۵ به صورت مساوی مابین گزینه‌ها رعایت شود).

شایان ذکر است در پرسشنامه این تحقیق، برخی از سؤال‌ها، رویکردی مثبت (برای مثال ارزیابی میزان وفای به عهد) و برخی دیگر رویکرد منفی (برای مثال ارزیابی میزان رشوه در ادارات) دارند. در مؤلفه‌های (رواج توزیع کالای قاچاق)، (میزان شیوع رشوه در ادارات)، (اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات)، (وجود کلاهبرداری یا تقلب در بازار)، سرقت مالی (پول نقد، کالا، تجهیزات) و (استفاده غیرمجاز از نام و علائم تجاری یا مالکیت معنوی) که سؤال‌ها رویکرد منفی داشتند و پاسخ‌ها برخلاف سایر مؤلفه‌ها بودند، نحوه امتیازدهی به طور معکوس کمی‌سازی شد؛ یعنی بدترین حالت (شرایطی که فعالیت بنگاه، متوقف شود)، نمره ۱۰ و به همین ترتیب.

۱. مطالعات پایش محیط کسب‌وکار، به صورت تمام‌شمار از تشکلهای اقتصادی سراسر کشور انجام می‌شد، یعنی در آن مطالعه نمونه‌گیری وجود نداشت و پرسش‌های پرسشنامه به طور مستقیم از اعضای جامعه هدف آن تحقیق پرسیده می‌شد.
۲. از پایش چهارم به بعد با توجه به منع استفاده از امکانات ابزار پیام‌رسان تلگرام، دیگر از ربات تلگرام بهره‌ای گرفته نشد و تمام توان دریافت نظرات ارزیابی فعالان اقتصادی معطوف به پُر کردن پرسشنامه توسط ایشان در قسمت مشخص شده در سایت اینترنتی رسمی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی شد.

۳-۱. جامعه و انتخاب نمونه

برخلاف پیمایش‌های پایش محیط کسب‌وکار که طی سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۵ با جامعه تعریف شده «تشکل‌های اقتصادی سراسر کشور» توسط مرکز پژوهش‌های مجلس اجرا می‌شد، در پیمایش امنیت سرمایه‌گذاری، جامعه آماری، همه فعالان اقتصادی در دسترس متناسب با جامعه نمونه‌های قابل استناد در همه استان‌ها و همه حوزه‌های کاری در نظر گرفته شده است.

انتخاب فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پژوهش، به روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی بوده و برای تعمیم نتایج حاصله از جمع‌آوری و پردازش داده‌ها به کل کشور، تکمیل پرسشنامه با حجم قابل قبولی از فعالان اقتصادی ضرورت داشته است. روش جمع‌آوری داده‌ها به صورت ارائه پرسشنامه به فعالان اقتصادی نمونه برای مؤلفه‌های پیمایشی (SD) و جمع‌آوری داده از منابع رسمی برای مؤلفه‌های آماری (HD) است. تعداد نمونه‌ها از جامعه فعالان اقتصادی براساس استفاده از جدول مورگان^۱ به دست آمده که براساس حجم نمونه‌ها در هر استان مشخص شده است. جامعه فعالان اقتصادی به ۳۱ خوشه (استان‌های کشور) تفکیک شد و با استفاده از فرمول کوکران، تعداد نمونه‌های لازم از هر استان به شرح جدول ۱ تعیین شد.

یکی از مهم‌ترین محدودیت‌های این پژوهش، دسترسی به فهرست اعضای نمونه آماری تعیین شده (فعالان اقتصادی سراسر کشور) و نیز قانع و راضی کردن آنها به تکمیل پرسشنامه این پژوهش بود؛ پرسشنامه‌ای که در آن ارزیابی قوه قضائیه و نیروی انتظامی و نیز وجود رشوه و فساد گنجانده شده است. دشواری دستیابی به جامعه آماری از آن جهت بود که اولاً به لحاظ ابزار انتخاب شده برای جمع‌آوری نظر نمونه‌ها (توسط ربات پیام‌رسان)، به شماره همراه شخصی مدیران اصلی کسب‌وکارها نیاز بود و ثانیاً بخش نامعلومی از فعالان اقتصادی در ایران، به‌طور زیرزمینی به فعالیت مشغول هستند یا علاقه ندارند اطلاعات کسب‌وکارشان شفاف باشد یا شناخته شوند یا حتی در معرض مکاتبه با حکومت قرار گیرند.

برای تهیه فهرست جامعه فعالان اقتصادی سراسر کشور، تیم پژوهش این پیمایش در مکاتبه با تشکل‌های اقتصادی سراسری شامل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی، خانه‌های صنعت و معدن، اتاق‌های اصناف و تعاون و کانون‌های عالی کارفرمایی سراسر کشور، فهرست اعضای آنها را درخواست کرد که اتاق اصناف به‌طور کامل و اتاق تعاون به‌طور نسبی پاسخ مثبت دادند و همکاری کردند. علاوه بر تیم پژوهش مذکور، فهرست‌های گردآوری شده از شرکت‌های ثبت شده یا فعال، از شرکت‌های تبلیغاتی خریداری شد تا فهرست گردآوری شده هرچه بیشتر به جامعه آماری تعریف شده پیمایش نزدیک‌تر باشد.

۱. جدول مورگان برای تعیین حجم نمونه از جوامعی استفاده می‌کند که نه از واریانس جامعه و نه از احتمال موفقیت یا عدم موفقیت متغیر اطلاع در دست نباشد و نتوان از فرمول‌های آماری برای برآورد حجم نمونه استفاده کرد. این جدول در حالتی محافظه‌کارانه حجم نمونه را ارائه می‌دهد. این جدول برای راحتی تصمیم تعیین حجم نمونه با خطایی قابل تحمل (۰/۰۵) و در حالت‌های مختلف تهیه شده است.

جدول ۱. حجم جامعه و نمونه لازم، تعداد پیامک‌های ارسالی و پاسخ دریافتی
به تفکیک استان‌ها در پایش پاییز ۱۳۹۸

استان	حجم جامعه	حجم نمونه لازم	پیامک ارسالی	پاسخ دریافتی قابل قبول در	
				تابستان ۱۳۹۸	پاییز ۱۳۹۸
آذربایجان شرقی	۲۳۶۸۷	۳۷۸	۲۸۱۸	۳۶۴	۱۸۵
آذربایجان غربی	۱۵۶۵۳	۳۷۵	۲۷۹۶	۲۴۱	۱۲۷
اردبیل	۵۵۰۰	۳۵۹	۲۶۷۶	۱۱۰	۷۰
اصفهان	۴۲۸۵۴	۳۸۱	۲۸۴۰	۷۰۷	۳۵۶
البرز	۹۳۶۶	۳۶۹	۲۷۵۲	۲۰۰	۱۲۳
ایلام	۳۹۰۶	۳۵۰	۲۶۱۰	۲۹	۴۸
بوشهر	۵۳۵۳	۳۵۹	۲۶۷۶	۸۴	۶۰
تهران	۷۶۰۲۳	۳۸۲	۲۸۴۸	۹۹۴	۴۶۲
کرمان	۱۱۳۴۳	۳۷۲	۲۷۷۴	۱۲۹	۹۵
چهارمحال و بختیاری	۵۳۳۶	۳۵۸	۲۶۷۰	۱۱۰	۶۰
خراسان جنوبی	۵۰۵۴	۳۵۷	۲۶۶۲	۹۸	۶۷
خراسان رضوی	۲۹۶۲۲	۳۷۹	۲۸۲۶	۶۷۲	۳۳۸
خراسان شمالی	۴۴۵۱	۳۵۳	۲۶۳۲	۷۲	۷۰
خوزستان	۱۵۳۹۱	۳۷۵	۲۷۹۶	۲۶۸	۱۴۹
زنجان	۶۵۳۸	۳۶۳	۲۷۰۶	۱۲۶	۷۶
سمنان	۳۹۶۵	۳۵۰	۲۶۱۰	۱۳۲	۹۱
سیستان و بلوچستان	۵۷۷۹	۳۶۰	۲۶۸۴	۱۱۶	۷۶
فارس	۱۸۹۵۹	۳۷۷	۲۸۱۰	۳۲۵	۱۶۸
قزوین	۵۹۹۵	۳۶۱	۲۶۹۲	۱۸۱	۹۹
قم	۸۱۹۶	۳۶۷	۲۷۳۶	۱۴۴	۹۵
کردستان	۸۸۶۹	۳۶۸	۲۷۴۴	۹۶	۷۲
کرمانشاه	۹۰۴۴	۳۶۹	۲۷۵۲	۱۳۹	۸۴
کهگیلویه و بویراحمد	۲۸۴۶	۳۳۹	۲۵۲۸	۶۰	۴۳
گلستان	۸۴۱۹	۳۶۷	۲۷۳۶	۱۵۰	۸۸
گیلان	۱۵۱۳۱	۳۷۵	۲۷۹۶	۱۵۷	۸۵
لرستان	۷۴۹۵	۳۶۵	۲۷۲۲	۲۲۳	۱۱۴
مازندران	۲۸۳۷۷	۳۷۹	۲۸۲۶	۲۴۲	۱۳۷
مرکزی	۹۲۰۱	۳۶۹	۲۷۵۲	۱۱۴	۷۳
هرمزگان	۴۹۲۹	۳۵۶	۲۶۵۲	۱۱۴	۸۱
همدان	۸۸۰۲	۳۶۸	۲۷۴۲	۱۳۲	۸۷
یزد	۱۰۰۵۴	۳۷۰	۲۷۵۶	۱۹۸	۱۲۲
کل کشور	۴۱۶۱۳۹	۱۱۳۵۰	۸۴۶۲۰	۶۷۲۷	۳۸۰۱

مأخذ: استخراج تیم پژوهش از فایل‌های جمع‌آوری شده فعالان اقتصادی و جدول کوکران برای تعیین حجم نمونه، پایش پاییز ۱۳۹۸.

درنهایت در اواخر زمستان ۱۳۹۶ فهرست نهایی شامل اسامی و شماره تلفن همراه صحیح و قطعی مدیران واحدهای تولیدی از سراسر کشور (۴۱۶۱۳۹ نفر)، نوع کسب‌وکار و استان محل فعالیت آنها، تا

حد مقدور مدون شد.^۱ سپس این فهرست به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های ۹ گانه کسب‌وکار خوشه‌بندی و برای عملیات ارسال پیامک‌ها آماده شد. شایان ذکر است که خوشه‌بندی فقط براساس ۳۱ استان انجام شد و به لحاظ پیچیدگی‌ها و محدودیت‌های پژوهش، از خوشه‌بندی مضاعف (خوشه‌بندی دوم جامعه براساس حوزه‌های کاری) صرفنظر شد. در هر پایش نیز سعی بر راستی‌آزمایی و به‌روزرسانی اطلاعات فوق نیز شده است.

ارسال پیامک‌های دعوت به تکمیل پرسشنامه در پیام‌رسان بله و تارنمای مرکز پژوهش‌های مجلس برای جامعه تعیین شده (حاوی لینک مربوطه)، از ۱۵ آذرماه ۱۳۹۸ آغاز شد. علاوه بر آن، ایمیل دعوت به ورود به محیط پرسشنامه در سایت برای ۲۰۸۴۲ فعال اقتصادی و پیامک دعوت ورود به محیط پرسشنامه در پیام‌رسان بله و سایت نیز برای ۸۴۶۲۰ فعال اقتصادی ارسال شد (به تعداد بیش از ۷/۵ برابر نمونه مورد نیاز با فرض اینکه از هر ۱۵ نفر دریافت‌کننده پیامک،^۲ یک نفر پرسشنامه را به درستی تکمیل و ارسال خواهد کرد). دعوت به پُر کردن پرسشنامه الکترونیک و دریافت پاسخ‌ها طبق مقررات تعیین شده این پژوهش، تا ۲۰ دی‌ماه ۱۳۹۸ ادامه یافت.

۵۷۱۵ پرسشنامه از طریق سایت، به صورت کامل و قابل قبول دریافت شد که از این تعداد برخی از پرسشنامه‌ها توسط افرادی تکمیل شد که پیامکی برای آنها ارسال نشده بود (شماره تماس آنها میان افرادی که تیم پژوهش برایشان پیامک فرستاد، نبود) و هویت آنها هم به عنوان عضوی از جامعه فعالان اقتصادی ایران برای تیم پژوهش احراز نشد و یا به صورت تکراری اقدام به تکمیل پرسشنامه نموده بودند و در نهایت تیم پژوهش مجموعاً ۳۸۰۱ پاسخ را قابل قبول ارزیابی تشخیص داد. شایان ذکر است با توجه به جامعه آماری در اختیار تیم پژوهش، لازم بود که به طور متوسط از هر استان ۳۷۰ پرسشنامه تکمیل و تحویل شود. توزیع ۳۸۰۱ پرسشنامه قابل قبول رسیده در این پیمایش، به تفکیک استان‌ها در جدول ۱ ارائه شده است. همان‌طور که در این جدول قابل مشاهده است میزان مشارکت فعالان اقتصادی و جامعه آماری که در پایش‌های گذشته در حال افزایش بوده است به ناگهان در پایش پاییز با ریزش و کاهش مواجه شده است. این امر نیاز به بررسی مجزا دارد، اما قطعاً سیاستهای اتخاذ شده دولت در فصل پاییز از جمله تغییر قیمت ناگهانی بنزین و التهابات پیش آمده آبان‌ماه در کشور و به تبع آن قطع شدن حدوداً ۱۰ روزه اینترنت و افزایش توقعات و انتظارات تورمی جامعه در کنار بروز نارضایتی‌های اجتماعی

۱. با توجه به تغییرات محیط اقتصاد کلان در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ و احتمال بالای تغییرات در فعالیت فعالان کسب‌وکار و فعالان اقتصادی، به‌روزرسانی فهرست فوق و جامعه نهایی آماری برای نیمه دوم سال ۱۳۹۸ در دستور کار قرار گرفته است، لکن در پایش بهار ۱۳۹۸ براساس فهرست استفاده شده برای پایش‌های گذشته اقدام شده است.

۲. تعداد پرسشنامه‌های مورد نیاز حدود ۱۱۲۰۰ پرسشنامه در سطح کشور و در تمامی استان‌ها و خوشه‌هاست. در پایش زمستان ۱۳۹۶ برای ۴۲۳۱۰ نفر پیامک ارسال شد. با توجه به اینکه برآورد این بود که تقریباً از هر چهار نفر که پیامک را دریافت می‌کند، یک نفر (۲۵ درصد) پرسشنامه را تکمیل و ارسال کند که متأسفانه در پایان، حدود ۴ درصد از دریافت‌کنندگان پیامک اقدام به ورود به ربات و سایت و تکمیل پرسشنامه نموده‌اند. لذا برای پایش بهار تعداد پیامک‌های ارسالی را دو برابر یعنی به ۸۴۶۲۰ نفر پیامک ارسال شد که تقریباً ۷/۵ برابر تعداد پرسشنامه‌های تکمیل شده مورد نیاز است. این بار با توجه به تجربه پایش زمستان و زمان ارسال پیامک‌های پایش زمستان (در هفته‌های پایانی سال ۱۳۹۶ و ایام نوروز) که از هر ۲۵ نفر پیامک‌گیرنده، یک نفر اقدام به تکمیل پرسشنامه کرده بود، در پایش بهار تصور این بود که این عدد بهبود می‌یابد و به یک نفر از ۱۵ نفر می‌رسد.

می‌تواند از جمله عوامل کاهش مشارکت فعالان کسب‌وکار (کاهش حدود ۴۴ درصدی مشارکت‌کنندگان نسبت به پایش تابستان ۱۳۹۸) در پُر کردن پرسشنامه پایش امنیت سرمایه‌گذاری فصل پاییز باشد. از آنجا که این تعداد کمتر از حدنصاب قابل قبول تعریف شده در پژوهش اصلی بود، لذا نتایج این پیمایش به کل جامعه فعالان اقتصادی تعمیم داده نمی‌شود. همچنان مُصر و امیدوار هستیم که در فصل‌های آتی، تعداد نمونه‌ها به حدنصاب تعیین شده یعنی حدود ۱۱۳۰۰ فعال اقتصادی از همه استان‌ها و از همه بخش‌ها (با فرض ثابت ماندن حجم جامعه آماری) برسد. البته با توجه به شروع مطالعه امنیت سرمایه‌گذاری از زمستان ۱۳۹۶ و کنار گذاشتن ابزار طراحی شده برای اجرای پیمایش این پژوهش (پیام‌رسان تلگرام) و استفاده از پیام‌رسان داخلی (بله) و سایت اینترنتی مرکز پژوهش‌های مجلس، روند افزایش مشارکت‌کنندگان در مطالعه با رشد تاحدودی قابل قبول همراه بوده است (جدول زیر).^۱

جدول ۲. تعداد پرسشنامه‌های قابل قبول در مطالعه‌های مختلف امنیت سرمایه‌گذاری

عنوان	تعداد پرسشنامه‌های قابل قبول (نفر)	تعداد افزایش پرسشنامه‌های قابل قبول	درصد رشد پرسشنامه‌های قابل قبول
مطالعه اول (زمستان ۱۳۹۶)	۱۲۰۷	---	---
مطالعه دوم (بهار ۱۳۹۷)	۲۷۵۱	۱۵۴۴	۱۲۸
مطالعه سوم (تابستان ۱۳۹۷)	۴۸۸۷	۲۱۳۶	۷۷
مطالعه چهارم (پاییز ۱۳۹۷)	۵۲۵۴	۳۶۷	۸
مطالعه پنجم (زمستان ۱۳۹۷)	۵۶۹۴	۴۴۰	۸
مطالعه ششم (بهار ۱۳۹۸)	۵۸۳۵	۱۴۱	۲/۴
مطالعه هفتم (تابستان ۱۳۹۸)	۶۷۲۷	۸۹۲	۱۵/۳
مطالعه هشتم (پاییز ۱۳۹۸)	۳۸۰۱	-۲۹۲۶	-۴۳/۵

گفتنی است در گزارش‌های پایش محیط کسب‌وکار، به هر پرسشنامه برحسب استان و بخش (صنعت، کشاورزی یا خدمات)، وزن تخصیص می‌یافت. در پژوهش اصلی نیز مقرر شده بود تا داده‌های به‌دست آمده برحسب سهم استان مربوطه از تولید ناخالص داخلی و نیز سهم بخش یا حوزه کاری مربوطه از تولید ناخالص داخلی، وزن‌دهی شوند؛ ولی در گزارش حاضر با عنوان چهارمین ارزیابی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در کل کشور، به‌دلیل آنکه نمونه‌های قابل تعمیم متناسب با برآوردها حاصل نشد، فعلاً از وزن‌دهی استان‌ها و بخش‌ها صرف‌نظر شد. امید است تا در فصول بعدی با رسیدن حجم نمونه به حدنصاب قابل قبول، این شرط نیز عملیاتی شود.

در عین حال گفتنی است که یکی از کمبودها و نقاط ضعف این نوع پرسشنامه‌ها و نظرخواهی‌ها

۱. البته باید دقت داشت که درخصوص تعداد نمونه‌های دریافت شده از برخی استان‌های ذکر شده در جدول ۱ همانند استان‌های سیستان و بلوچستان، قم و ایلام و... که فاصله زیادی از حدنصاب مورد نظر دارند و نتایج قابل اعتماد نیست نمی‌توان همانند سایر استان‌ها نتیجه‌گیری‌های دقیقی کرد؛ به‌نظر می‌رسد با روند افزایش مشارکت‌کنندگان و نمونه‌های صحیح دریافت شده این ابهام در پایش‌های آتی برطرف گردد.

این است که فقط به سراغ بنگاه‌های متصدی و فعال و دایر می‌رود و آن بخشی از کارآفرینان و فعالان اقتصادی بالقوه را که موفق به تأسیس بنگاه و ایجاد شغل نشدند پوشش نمی‌دهد. کسانی که از دسترسی به فرصت‌ها محروم شدند و فضای بسته و موانع ورود اجازه فعالیت را به آنها نداده است تا وارد کارهای تولیدی شوند. اگر امکان تحت پوشش قرار دادن این گروه سرخورده و ناامید یا ورشکسته که اقتصاد کشور از پتانسیل‌های آنها محروم گشته است و مورد بهره‌برداری قرار نگرفت وجود می‌داشت، امنیت سرمایه‌گذاری امتیازهای پایین‌تری از آنچه اکنون اعلام می‌شود پیدا می‌کرد. امید می‌رود در پیمایش‌های آینده امکان گردآوری و انعکاس نظرات این گروه‌ها و شناسایی موانع پیش پای آنها هم فراهم شود.

۴-۱. نرمال‌سازی و ترکیب داده‌های آماری

به‌منظور نرمال کردن داده‌های آماری (Hard Data)، ابتدا داده‌های آماری خام که از مراکز آماری مختلف به تفکیک استان‌ها جمع‌آوری شده، به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت به‌صورت نسبی و قابل مقایسه تبدیل شده است. سپس براساس روش «فاصله از مرز»^۱ که در مطالعات بین‌المللی مانند «شاخص سهولت انجام کسب‌وکار» بانک جهانی یا شاخص توسعه انسانی سازمان ملل متحد به‌کار می‌رود، «داده‌های آماری نسبی» به «داده‌های نرمال شده» تبدیل شده‌اند.

در روش «فاصله از مرز»، نمره فاصله از مرز، شکاف بین عملکرد یک استان از معیار بهترین عملکرد در میان استان‌ها و طی زمان به‌دست می‌آید. محاسبه نمره فاصله از مرز برای هر استان دو گام اصلی دارد: اولین گام نرمال کردن داده‌های جمع‌آوری شده از هریک از مؤلفه‌های دارای بار مثبت مانند ضریب نفوذ بیمه در هر استان که با استفاده از یک تبدیل خطی با فرمول زیر با توجه به مقیاس مورد نظر (۱) بهترین عملکرد و ۱۰ بدترین عملکرد) انجام می‌شود:

$$P_{norm} = \left((-9) \times \frac{w - P}{w - f} \right) + 9$$

که در فرمول بالا w بزرگ‌ترین و f کوچک‌ترین نمره مؤلفه در میان همه استان‌ها در کل طول دوره محاسبه شاخص است و P نمره نرمال نشده استان و P_{norm} داده نرمال شده یا نمره فاصله از مرز برای هریک از اجزای مؤلفه‌های شاخص است.

برای هریک از مؤلفه‌های دارای بار منفی مانند درصد چک‌های برگشتی، در هر استان با استفاده از تبدیل خطی با فرمول زیر با توجه به مقیاس مورد نظر (۱) بهترین عملکرد و ۱۰ بدترین عملکرد) انجام می‌شود:

$$P_{norm} = \left(9 \times \frac{w - P}{w - f} \right) + 1$$

به‌طور معمول هم بهترین و هم بدترین عملکرد به مدت یک سال برمبنای داده‌های به‌دست آمده ثابت در نظر گرفته می‌شوند.

دومین گام، محاسبه میانگین ساده هریک از نمره‌های فاصله از مرز برای هریک از بخش داده‌های آماری نماگرهاست.

۲. نتایج پژوهش براساس مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری

۲-۱. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب ۱۷ مؤلفه آماری (داده‌های آماری - HD)

همان‌طور که در بخش قبل اشاره شد، شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ایران شامل ۳۸ مؤلفه می‌شود که ۱۷ مؤلفه آن آماری (HD) هستند؛ یعنی سنجش آن نیاز به پیمایش و نظرخواهی ندارد و توسط نهادهای رسمی اندازه‌گیری و اعلام می‌شوند. روش محاسبه این مؤلفه‌ها براساس روش‌های علمی از نهادهای مربوطه اخذ شده است که به تفکیک نماگرهای مربوطه عبارتند از:

نماگر ۱. تعریف و تضمین حقوق مالکیت (۴ مؤلفه آماری)

۱. اجرای کامل و به‌موقع احکام مراجع قضایی

این مؤلفه از حاصل جمع نسبت مانده اجرای احکام مدنی به جمعیت هر استان با مانده اجرای احکام کیفری به جمعیت هر استان مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

۲. میزان رسیدگی به اختلافات تجاری از طریق داوری

اطلاعات این مؤلفه با توجه به همکاری مرکز داوری اتاق ایران با مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در قالب سه نوع آمار دریافت گردید: آمار پرونده‌های جاری دفاتر مرکز، آمار پرونده‌های ثبت شده در دفاتر مرکز و آمار آرای صادره در دفاتر مرکز در سال ۱۳۹۸. لذا با توجه به ماهیت این مؤلفه میزان آمار آرای صادره در دفاتر مرکز داوری اتاق ایران تا دی‌ماه سال ۱۳۹۸ که در اختیار تیم تحقیقاتی قرار گرفته است مورد استفاده در تحلیل‌های پایش پاییز ۱۳۹۸ واقع شده است.

۳. اهتمام دادگاه‌ها به رسیدگی کامل به شکایت‌ها

این مؤلفه با معیار نرخ رسیدگی به پرونده‌های قضایی (درصد از ورودی) از حاصل جمع نسبت خروجی به ورودی پرونده‌های دادگاه‌های حقوقی با نسبت خروجی به ورودی پرونده‌های دادگاه‌های کیفری مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

1. Hard Data

۲. شایان ذکر است که سالنامه قوه قضائیه برای سال ۱۳۹۷ به‌صورت رسمی و طبق نامه‌ای از معاونت راهبردی قوه قضائیه دریافت گردید که شایسته تقدیر و تشکر است.

۴. اهتمام دادگاه‌ها به رسیدگی سریع به شکایات‌ها

این مؤلفه با معیار میانگین زمان رسیدگی به هر پرونده ورودی برحسب تعداد روز به‌دست آمده است. آمار میانگین زمان رسیدگی به هر پرونده در شعب دادگاه حقوقی و دادگاه کیفری به تفکیک استان‌های مذکور در گزارش عملکرد واحدهای قضایی در اسفندماه ۱۳۹۷ (آخرین آمار در دسترس تیم پژوهش)^۱ به‌دست آمده است.

نماگر ۲. ثبات اقتصاد کلان (۲ مؤلفه آماری)

۱. ثبات نرخ تورم

نوسان شاخص قیمت مصرف‌کننده براساس نرخ تورم استانی اعلامی از طرف مرکز آمار.^۲

۲. ثبات نرخ ارز

به‌لحاظ نوسانات غیرعادی نرخ ارز در زمستان ۱۳۹۶ و تابستان ۱۳۹۷ و تلاش دولت برای جایگزینی یورو به‌عنوان ارز تخصیصی و کاربردی در تجارت خارجی و تغییرات نوسانی کمتر یورو نسبت به دلار، این مؤلفه در مطالعه فصل اول براساس نرخ یورو اعلامی از طرف یک صرافی^۳ دارای مجوز رسمی از بانک مرکزی انتخاب شده بود، لکن با توجه به دستورالعمل‌های مختلف بانک مرکزی و تغییرات متعدد سیاستگذاری آن بانک، از ۲۰ فروردین‌ماه ۱۳۹۷ صرافی‌های مختلف از جمله این صرافی، تغییرات نرخ ارز را بر روی سایت خود قرار نداده‌اند. بنابراین تصمیم بر آن شد تا از فصل بهار به بعد، نرخ‌های اعلامی از طرف شبکه اطلاع‌رسانی طلا، سکه و ارز تهران (وابسته به اتحادیه طلا و جواهر) ملاک عمل قرار گیرد^۴ (که برای مطالعه دوم (بهار ۱۳۹۷) مورد استفاده قرار گرفت)، لکن مجدداً بر اثر التهابات بازار ارز و سیاست‌ها و تصمیمات مقامات مسئول هرگونه ارائه لحظه‌ای نرخ ارز بر روی تمامی سایت‌های رسمی مجدداً برای فصل تابستان منتفی شد، بر این اساس با توجه به انجام مطالعه هر فصل بعد از پایان آن فصل و وجود یک دوره زمانی ارزیابی داده‌ها، اطلاعات مربوط به نرخ روزانه ارز یورو (برای بازه زمانی تابستان ۱۳۹۷ تا بهار ۱۳۹۸) از منابع در دسترس در چند ماه بعد استخراج و در مطالعه فصل بهار نیز همانند سه فصل ماقبل از آن استفاده شد.^۵ برای پایش پاییز ۱۳۹۸ همانند پایش تابستان ۱۳۹۸ با توجه به برگشت انتشار قیمت‌ها به سایت‌های رسمی مجدداً نرخ‌های اعلامی از طرف شبکه اطلاع‌رسانی طلا، سکه و ارز تهران (وابسته به اتحادیه طلا و جواهر) ملاک عمل قرار گرفته است.^۶ برای آنکه این مؤلفه تغییرات و نوسانات را برای کشور بهتر نشان دهد، ضریب تغییرات^۷ آن محاسبه و استفاده شده است.

۱. با توجه به همکاری مناسب قوه قضائیه و در اختیار قرار دادن گزارش‌های عملکرد واحدهای قضایی به تفکیک ماهیانه برای سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷، برای این پایش از آخرین اطلاعات در دسترس و قابل استفاده که مربوط به اسفندماه ۱۳۹۷ می‌باشد بهره گرفته شده است.

۲. طبق گزارش شاخص قیمت مصرف‌کننده به تفکیک استان - اذر ۱۳۹۸، مرکز آمار ایران، تاریخ انتشار ۱۳۹۸/۱۰/۵.

۳. شرکت تضامنی صرافی ... ارائه‌کننده خدمات ارزی واقع در تهران، شهرک غرب.

۴. به آدرس www.tgju.org

۵. اطلاعات از سایت currency-gold استخراج شد.

۶. به آدرس www.tgju.org

۷. ضریب تغییرات عبارت است از: عددی که از تقسیم انحراف معیار به میانگین نرخ‌های یک بازه زمانی به‌دست می‌آید. ضریب تغییرات میزان تغییرات نرخ را در طول دوره زمانی مشخص شده بهتر نشان می‌دهد، هرچند برای دوره‌های کوتاه‌مدت می‌توان از انحراف معیار نرخ‌ها نیز استفاده کرد.

نماگر ۳. ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی (۱ مؤلفه آماری)

۱. ثبات مسئولان استانی

این مؤلفه براساس تغییرات ۶ مقام مسئول استانی شامل استاندار، شهردار،^۱ ریاست سازمان جهاد کشاورزی، مدیر کل سازمان امور اقتصاد و دارایی، مدیر کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی و ریاست سازمان صنعت، معدن و تجارت استان در دوره زمانی مشخص شده (فصل پاییز ۱۳۹۸) براساس استعلام مرکز پژوهش‌ها از دستگاه‌های مربوطه و میزان همکاری و اطلاعات در دسترس و ارائه شده توسط آنها و سایت‌های مربوطه به‌دست آمده است.

نماگر ۴. فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی (۴ مؤلفه آماری)

۱. تعداد پرونده‌های خیانت در امانت

این مؤلفه براساس نرخ اعلامی به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان، مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

۲. تعداد پرونده‌های مطالبه طلب

این مؤلفه براساس نرخ اعلامی به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان، مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

۳. درصد چک‌های برگشتی

این مؤلفه براساس نرخ اعلامی تحت عنوان شاخص مطالبه وجه چک به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان، مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

۴. تعداد پرونده‌های کلاهبرداری

این مؤلفه براساس نرخ اعلامی به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان، مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

نماگر ۵. مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض (۶ مؤلفه آماری)

۱. شکایت‌های با موضوع سرقت مستوجب تعزیر

این مؤلفه براساس نرخ اعلامی شکایت‌های با موضوع سرقت مستوجب تعزیر به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان، مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

۱. درباره دریافت اطلاعات از منابع مطلع، درخصوص تغییرات شهرداران برای این دوره (تابستان ۱۳۹۸) تغییراتی گزارش نشده است و درخصوص تغییرات استانداران، با توجه به مصوبه مجلس شورای اسلامی در دوم مردادماه ۱۳۹۷ درخصوص طرح اصلاح به‌کارگیری بازنشستگان، بالغ بر ۱۴ استاندار باید تغییر می‌کردند، لکن به‌دلیل برخی ملاحظات و تصمیمات وزارت کشور الزاماً همه استانداران مشمول قانون منع به‌کارگیری بازنشستگان، در تابستان و پاییز و حتی زمستان ۱۳۹۷ تغییر نکرده‌اند و این فرایند با سپری شدن زمان همراه بوده است (ممکن است استانداران استعفا داده باشند و استان مورد نظر سرپرست داشته باشد)؛ لکن ملاک محاسبه اعمال تعداد استانداران تغییر کرده در پایش‌های تابستان، پاییز و زمستان در سال ۱۳۹۷ و بهار و تابستان ۱۳۹۸ احکام صادر شده درخصوص انتصاب استاندار توسط وزارت کشور و منتشر شده در سایت رسمی آن وزارتخانه بوده است که برای فصل تابستان شامل تغییرات دو استاندار برای استان‌های گیلان و قزوین استخراج شده است.

۲. شکایت‌های با موضوع تصرف عدوانی

این مؤلفه براساس نرخ اعلامی شکایت‌های با موضوع تصرف عدوانی به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان، مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

۳. شکایت‌های با موضوع مزاحمت ملکی

این مؤلفه براساس نرخ اعلامی شکایت‌های با موضوع مزاحمت ملکی به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان، مذکور در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

۴. شکایت‌های با موضوع ضرب و جرح عمدی

این مؤلفه از تعداد شکایت‌های با موضوع ضرب و جرح عمدی به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت در هر استان، مندرج در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ به‌دست آمده است.

۵. تعداد تصادف منجر به فوت یا جرح

این مؤلفه براساس حاصل جمع نرخ‌های اعلامی در هر استان برای فوت یا جرح به‌ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت، مذکور در سالنامه آماری سال ۱۳۹۶ به‌دست آمده است.

۶. ضریب نفوذ بیمه

این مؤلفه براساس نرخ رسمی اعلامی در سالنامه آماری صنعت بیمه سال ۱۳۹۷ صنعت بیمه به تفکیک استان‌ها استخراج شده است.

همان‌طور که قبلاً توضیح داده شد دو نماگر شفافیت و سلامت اداری و نماگر عملکرد دولت صرفاً براساس مؤلفه‌های پیمایشی سنجش و ارزیابی می‌شوند و هیچ مؤلفه آماری برای آنها در نظر گرفته نشده است.

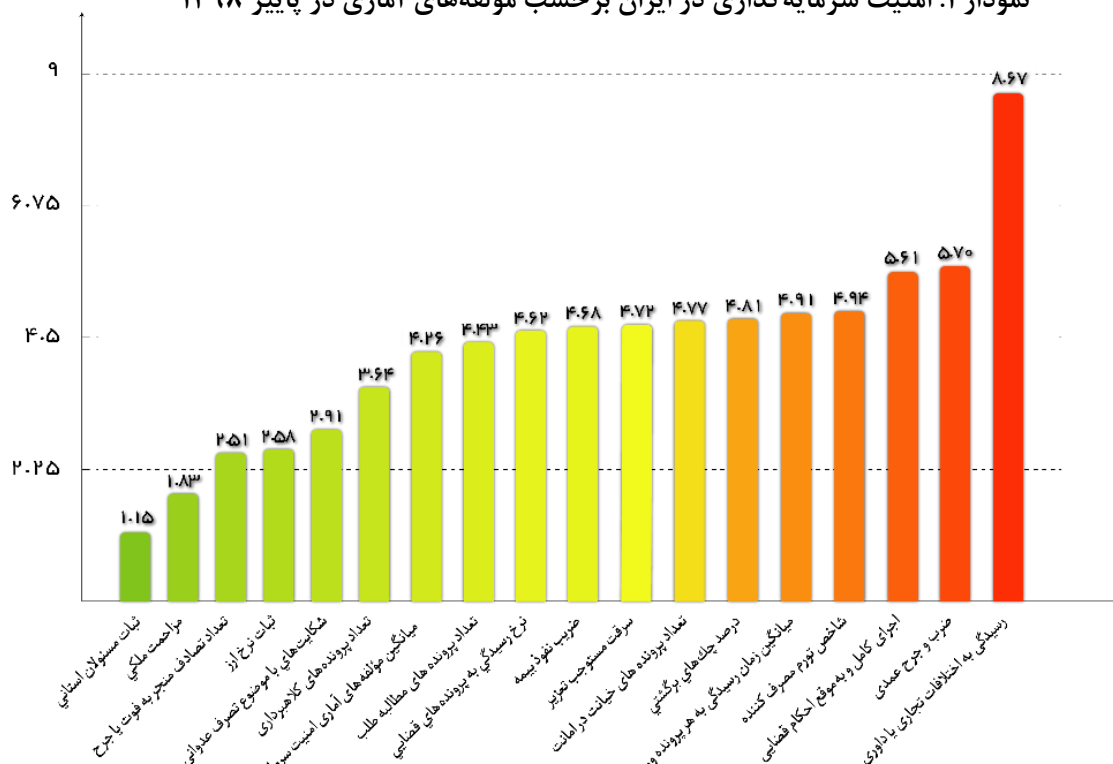
برای تلفیق اطلاعات فوق با داده‌های پیمایشی و استخراج یک شاخص برای هر استان و درنهایت برای کل کشور، پس از تهیه جدول اطلاعات نسبی^۲ ۱۷ مؤلفه، این مؤلفه‌ها نرمال‌سازی شده^۳ و سپس با جدول اطلاعات پیمایشی تلفیق شده‌اند. با توجه به مراحل و پیش‌فرض‌های مذکور، مؤلفه‌های آماری (HD) شاخص امنیت سرمایه‌گذاری پس از نرمال شدن برای فصل پاییز ۱۳۹۸ در جدول ۳ و نمودار ۱ ارائه شده است.

۱. که شامل آخرین اطلاعات در دسترس برای تیم پژوهش بوده است.
 ۲. در این گزارش، آمار مؤلفه رسیدگی به اختلافات تجاری از طریق داوری، براساس داده‌های مرکز داوری اتاق ایران و دفاتر آن در اتاق‌های بازرگانی شهرستان‌ها تا دی‌ماه ۱۳۹۸ که برای مرکز پژوهش‌ها ارسال گردید در تحلیل وارد شده است.
 ۳. برای نرمال‌سازی جدول اطلاعات نسبی مؤلفه‌های آماری:
اولاً، آمار برخی مؤلفه‌ها در استان‌های خاصی وجود نداشت، زیرا در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ برای هر استان برخی اطلاعات مورد نیاز این پایش از جداولی با عنوان «۱۰ موضوع اول اتهام پرونده‌های ورودی واحدهای قضایی استان...» استخراج شده است، لکن به‌دلیل آنکه مؤلفه مورد نظر در طول بازه زمانی مورد سنجش در ۱۰ موضوع اول اتهامی استان مورد نظر نبوده، لذا آماری در این خصوص در دسترس نبود. در این موارد، معادل عدد موجود برای آن استان در سالنامه سال گذشته و یا حداقل مؤلفه موجود در رتبه‌بندی سایر استان‌ها برای استان فاقد آمار به‌کار برده شده است.
ثانیاً، آن دسته از مؤلفه‌هایی که براساس نسبت به جمعیت استان مربوطه (شاخص براساس ۱۰۰ هزار نفر) موجود در منابع آماری رسمی در آنها رعایت نشده است، لازم است تا عدد مؤلفه کسب شده بر جمعیت هر استان تقسیم و ضرب در ۱۰۰ هزار شود تا همانند سایر مؤلفه‌ها بتوان آنها را نرمال کرد.

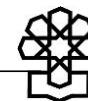
مطالعه این فصل نشان می‌دهد شاخص امنیت سرمایه‌گذاری از نظر مؤلفه‌های آماری برای فصل پاییز ۱۳۹۸ عدد ۴/۲۶ از ۱۰ (شاخص ۱۰ به معنای ناامنی مطلق سرمایه‌گذاری) به دست آمده است و برای فصل تابستان ۱۳۹۸ عدد ۴/۳۰ و برای فصل بهار ۱۳۹۸ عدد ۴/۲۶ محاسبه شده بوده است؛ در حالی که در زمستان ۱۳۹۶ این شاخص، کمیت ۴/۰۸ و در بهار سال ۱۳۹۷ با کمیت ۴/۱۸ و در فصل تابستان ۱۳۹۷ کمیت ۴/۳۲ و در پاییز ۱۳۹۷ کمیت ۴/۶۵ و برای زمستان ۱۳۹۷ عدد ۴/۴۵ ارزیابی شده بود. نمودار ۵ در اواخر این گزارش، روند تغییرات شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری از نظر مؤلفه‌های آماری طی هفت فصل منتهی به پاییز ۱۳۹۸ را نشان می‌دهد.

نمودار ۱. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب مؤلفه‌های آماری در پاییز ۱۳۹۸

جدول ۳. مؤلفه‌های آماری شاخص امنیت سرمایه‌گذاری (نرمال شده) به تفکیک استان‌ها در پاییز ۱۳۹۸ (به ترتیب از بهترین تا بدترین)

مؤلفه‌های آماری امنیت سرمایه‌گذاری	ضرب نفوذ بیمه	تعداد تصادف منجر به فوت یا جرح	ضرب و جرح عمدی	مزااحمت ملکی	شکایتهای با موضوع تصرف عدوانی	سرقت مستوجب تعزیر	تعداد پرونده‌های کلاهبرداری	درصد چک‌های برگشتی	تعداد پرونده‌های مطالبه طلب	تعداد پرونده‌های خیانت در امانت	ثبات مسئولان استانی	ثبات نرخ ارز	ثبات شاخص تورم مصرف‌کننده	زمان رسیدگی به هر پرونده ورودی	نرخ رسیدگی به پرونده‌های قضایی	رسیدگی به اختلافات تجاری با داوری	اجرای کامل و به‌موقع احکام قضایی	استان / عنوان مؤلفه آماری
۲/۹۶	۵	۲	۶	۱	۱	۵	۴	۴	۲	۱	۱	۲	۲	۶	۲	۰	۵	همدان
۳/۱۹	۴	۳	۱	۱	۱	۱	۲	۵	۴	۲	۱	۲	۲	۶	۴	۶	۵	آذربایجان غربی
۳/۲۷	۴	۱	۳	۱	۱	۲	۲	۲	۲	۱	۱	۲	۸	۱	۴	۶	۷	خراسان جنوبی
۳/۴۰	۴	۱	۳	۱	۱	۴	۴	۴	۴	۳	۱	۲	۲	۲	۳	۶	۵	سمنان
۳/۴۷	۵	۲	۱	۱	۱	۳	۱	۱	۱	۱	۳	۲	۶	۶	۵	۶	۷	سیستان و بلوچستان
۳/۶۰	۳	۳	۳	۱	۱	۳	۳	۷	۴	۷	۱	۳	۱	۳	۵	۶	۵	قم
۳/۷۰	۵	۲	۴	۱	۳	۳	۳	۴	۴	۵	۱	۳	۳	۳	۷	۶	۴	کرمانشاه
۳/۷۴	۵	۳	۴	۱	۱	۴	۳	۴	۳	۵	۱	۳	۳	۵	۴	۶	۷	کرمان
۳/۷۸	۳	۷	۴	۱	۱	۴	۳	۳	۳	۵	۱	۳	۴	۴	۲	۶	۹	خراسان رضوی
۳/۸۲	۵	۵	۳	۱	۱	۳	۳	۶	۴	۵	۱	۳	۱	۴	۳	۶	۹	فارس
۳/۹۳	۳	۱	۴	۱	۱	۳	۴	۴	۳	۷	۱	۳	۲	۶	۶	۶	۸	هرمزگان
۳/۹۹	۳	۲	۵	۱	۱	۷	۲	۴	۴	۵	۱	۳	۵	۵	۳	۶	۸	گلستان
۴/۰۱	۵	۲	۷	۱	۴	۵	۴	۴	۳	۴	۱	۳	۴	۳	۵	۶	۶	زنجان
۴/۱۳	۴	۳	۵	۱	۵	۱	۵	۵	۴	۵	۱	۳	۶	۳	۵	۶	۶	آذربایجان شرقی
۴/۱۹	۴	۲	۶	۱	۱	۵	۴	۱۰	۴	۸	۱	۳	۵	۴	۴	۶	۰	یزد
۴/۲۱	۵	۲	۷	۱	۴	۳	۲	۴	۵	۵	۱	۳	۹	۵	۳	۶	۵	لرستان
۴/۳۱	۶	۲	۶	۱	۱	۶	۴	۵	۳	۶	۱	۳	۶	۴	۵	۶	۵	مرکزی
۴/۳۵	۴	۱	۵	۱	۱	۶	۶	۵	۳	۶	۱	۳	۳	۷	۶	۶	۴	البرز
۴/۴۶	۵	۱	۷	۱	۷	۶	۳	۲	۱۰	۱	۱	۳	۱۰	۵	۰	۶	۵	ایلام
۴/۴۸	۳	۲	۸	۹	۱	۵	۳	۵	۴	۶	۱	۳	۳	۲	۶	۶	۴	گیلان
۴/۵۲	۳	۱	۱۰	۱	۹	۷	۳	۳	۳	۵	۱	۳	۸	۴	۳	۶	۵	خراسان شمالی
۴/۶۲	۴	۲	۶	۱	۱	۴	۵	۹	۵	۹	۱	۳	۲	۵	۶	۶	۷	اصفهان
۴/۷۸	۶	۱	۷	۱	۱	۶	۴	۷	۵	۷	۴	۳	۵	۳	۶	۶	۶	قزوین

مؤلفه‌های آماری امنیت سرمایه‌گذاری	ضرب نفوذ بیمه	تعداد تصادف منجر به فوت یا جرح	ضرب و جرح عمدی	مزاحمت ملکی	شکایت‌های با موضوع تصرف عدوانی	سرقت مستوجب تعزیر	تعداد پرونده‌های کلاهبرداری	در صد چک‌های برگشتی	تعداد پرونده‌های مطالبه طلب	تعداد پرونده‌های خیانت در امانت	ثبات مسئولان استانی	ثبات نرخ ارز	ثبات شاخص تورم مصرف‌کننده	زمان رسیدگی به هر پرونده ورودی	نرخ رسیدگی به پرونده‌های قضایی	رسیدگی به اختلافات تجاری با داوری	اجرای کامل و به‌موقع احکام قضایی	استان / عنوان مؤلفه آماری
۴/۷۸	۵	۱	۹	۱	۹	۵	۴	۸	۶	۱	۱	۳	۸	۶	۲	۹	۳	چهارمحال و بختیاری
۴/۸۵	۹	۴	۸	۱	۱	۹	۴	۳	۴	۵	۱	۳	۵	۵	۴	۹	۷	خوزستان
۴/۹۸	۹	۴	۴	۱	۱	۴	۴	۴	۷	۷	۱	۳	۸	۱۰	۵	۹	۴	بوشهر
۵/۰۶	۶	۲	۶	۱	۱۰	۴	۴	۴	۴	۷	۱	۳	۸	۸	۷	۹	۴	کردستان
۵/۱۶	۵	۱	۹	۱۰	۱۰	۵	۴	۴	۷	۱	۱	۳	۴	۳	۳	۹	۷	اردبیل
۵/۲۶	۴	۲	۹	۱۰	۱	۸	۴	۶	۶	۸	۱	۳	۴	۶	۴	۹	۳	مازندران
۵/۴۰	۸	۱	۹	۱	۸	۶	۴	۵	۹	۱	۱	۳	۷	۶	۹	۹	۷	کهگیلویه و بویراحمد
۵/۷۷	۰	۱۰	۶	۱	۱	۱۰	۱۰	۸	۵	۱۰	۱	۳	۴	۷	۷	۹	۷	تهران
۴/۲۶	۴/۶۸	۲/۵۱	۵/۷۰	۱/۸۳	۲/۹۱	۴/۷۲	۳/۶۴	۴/۸۱	۴/۴۳	۴/۷۷	۱/۱۵	۲/۵۸	۴/۹۴	۴/۹۱	۴/۶۲	۸/۶۷	۵/۶۱	میانگین کشوری

توضیحات: ۱. مؤلفه رسیدگی به اختلافات تجاری از طریق داوری در پژوهش اصلی، جزء مؤلفه‌های آماری بوده، که در بهمن ۱۳۹۸ اطلاعات این مؤلفه در دسترس تیم پژوهش قرار گرفت و اطلاعات مربوطه تا دی‌ماه ۱۳۹۸ است. لکن شاید به دلیل کامل و جامع نبودن اطلاعات مربوط به این مؤلفه، به صورت نسبی در مقایسه با سایر مؤلفه‌ها از وضعیت آماری نامناسب‌تری برخوردار شده است که در صورت به‌روزرسانی شدن دقیق‌تر آمار آن امکان کاهش نمره آن دور از انتظار نمی‌باشد.

۲. شایان توضیح است در چهار مؤلفه خیانت در امانت،^۱ کلاهبرداری،^۲ تصرف عدوانی^۳ و مزاحمت ملکی،^۴ از آنجا که داده‌های مؤلفه‌های مربوط به این چهار ستون از سالنامه قوه قضائیه استخراج می‌شود و در آن گزارش، داده‌ها براساس ۱۰ پرونده پُرشکایت در هر استان ارائه می‌شود، در برخی استان‌ها این چهار مؤلفه جزء پرونده تشکیل شده نبود و در نتیجه اطلاعات این چهار مؤلفه برای همه استان‌ها در دسترس نبود؛ لذا تیم پژوهش تصمیم گرفت داده آماری در این استان‌ها (استان‌هایی که چهار مؤلفه فوق به دلیل آنکه آنها جزء ۱۰ پرونده پُرشکایت نبوده‌اند آماری برای آن موارد ذکر نشده است) را معادل کمترین عدد اعلامی در بین استان‌های دارای داده که در منابع اطلاعاتی برای آنها عددی اعلام شده، در نظر بگیرد و یا اعداد در دسترس در سالنامه سال ماقبل مربوط به آن استان لحاظ شود.

۳. در اعداد نرمال شده، برای هیچ استانی ضریب وزنی خاصی اعمال نشده است.

۴. با توجه به اینکه سالنامه عمومی قوه قضائیه مربوط به سال ۱۳۹۷ منتشر شده است؛ لذا آمارهای استفاده شده در این مطالعه برخلاف مطالعه اول و دوم، براساس سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۳۹۷ و سالنامه آماری ۱۳۹۶ و سالنامه بیمه مرکزی سال ۱۳۹۷ و گزارش عملکرد واحدهای قضایی در اسفندماه ۱۳۹۷ است و تنها آمار مربوط به سه مؤلفه ثبات شاخص تورم مصرف‌کننده، ثبات نرخ ارز و ثبات مسئولان استانی متناسب با سه ماه سوم سال ۱۳۹۸ از سایر منابع معتبر در دسترس دریافت و در جدول ۲ به کار برده شده است.

- برای این مؤلفه، در سالنامه سال ۱۳۹۷ تنها برای استان‌های اردبیل، ایلام، چهارمحال و بختیاری، خراسان جنوبی، کهگیلویه و بویراحمد و همدان اطلاعات در دسترس تیم تحقیق نبوده است که کمترین عدد در میان سایر استان‌ها برایشان منظور شده است و برای استان‌های خراسان شمالی، زنجان، کرمانشاه و لرستان اعدادی در سالنامه سال ۱۳۹۷ منظور نشده بود، لیکن به دلیل آنکه در سالنامه سال ۱۳۹۶ قوه قضائیه استان‌های فوق دارای عدد بوده، برایشان همان اطلاعات سالنامه قبلی منظور شده است و در بقیه استان‌ها این مؤلفه جزء ۱۰ پرونده اول بر تعداد بوده و دارای داده می‌باشند.
- برای این مؤلفه، تنها در مورد استان‌های اردبیل، چهارمحال و بختیاری و کرمان داده در دسترس تیم تحقیق برای سالنامه سال ۱۳۹۶ بوده و درباره سایر استان‌ها از اطلاعات سالنامه سال ۱۳۹۷ بهره گرفته شده است.
- برای این مؤلفه، تنها در مورد استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اردبیل، ایلام، چهارمحال و بختیاری، خراسان شمالی، زنجان، کردستان، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد و لرستان داده در دسترس تیم تحقیق بوده است و برای سایر استان‌ها کمترین عدد در میان سایرین لحاظ شده است.
- برای این مؤلفه نیز در سالنامه سال ۱۳۹۷ فقط آمار استان‌های اردبیل، کهگیلویه و بویراحمد، گیلان و مازندران در دسترس تیم تحقیق بوده است.

شکل ۱. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب مؤلفه‌های آماری به تفکیک استان‌ها، پاییز ۱۳۹۸

مقایسه اطلاعات استخراجی مؤلفه‌های آماری شاخص امنیت سرمایه‌گذاری (نرمال شده) به تفکیک استان‌ها در پاییز ۱۳۹۸ نسبت به تابستان ۱۳۹۸ به ترتیب استان‌های همدان، آذربایجان غربی و خراسان جنوبی نسبت به سایر استان‌ها ارزیابی مناسب‌تری داشتند و استان‌های تهران، کهگیلویه و بویراحمد و مازندران به ترتیب نسبت به سایر استان‌ها در بررسی مؤلفه‌های آماری امنیت سرمایه‌گذاری ارزیابی نامناسب‌تری کسب کرده‌اند. این درحالی است که در تابستان ۱۳۹۸ به ترتیب استان‌های همدان، آذربایجان غربی و خراسان جنوبی نسبت به سایر استان‌ها ارزیابی مناسب‌تری داشتند و استان‌های تهران، کهگیلویه و بویراحمد و مازندران (مشابه پاییز ۱۳۹۸) به ترتیب نسبت به سایر استان‌ها در بررسی مؤلفه‌های آماری امنیت سرمایه‌گذاری ارزیابی نامناسب‌تری کسب کرده‌اند. به عبارتی در چند مطالعه اخیر معمولاً استان‌های همدان، خراسان جنوبی و آذربایجان غربی از ارزیابی بهتری برخوردار بوده‌اند^۱ و استان‌های

۱. البته باید مجدداً متذکر شد که شاید دلیل به دست آمدن چنین نتیجه‌ای برای برخی از استان‌های کمتر برخوردار که در ارزیابی‌ها شرایط بهتری را کسب کرده باشند به دلیل عدم مشارکت مورد انتظار و مورد نیاز فعالان کسب‌وکار در آن استان‌ها در

تهران و کهگیلویه و بویراحمد با تکرار ارزیابی نامناسب‌تری در مؤلفه‌های آماری شاخص امنیت سرمایه‌گذاری را به خود اختصاص داده است. در ادامه، داده‌های آماری گردآوری شده با داده‌های پیمایشی به دست آمده در این پژوهش، تلفیق شده و شاخص نهایی امنیت سرمایه‌گذاری برای هر استان و کل کشور (در بخش ۴) ارائه می‌شود.

۲-۲. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب ۲۱ مؤلفه پیمایشی

ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه از وضعیت مؤلفه‌های پیمایشی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری (نمره ۱۰ بدترین ارزیابی و صفر مناسب‌ترین ارزیابی) در جدول ۴ و نمودار ۲ ارائه شده است که نشان می‌دهد سه مؤلفه زیر نامناسب‌ترین مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری در پاییز ۱۳۹۸ ارزیابی شده‌اند:

۱. وفای به عهد در اجرای قراردادها توسط دولت و شرکت‌های دولتی،
۲. اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات،
۳. احقاق حقوق قانونی در ادارات دولتی.

مناسب‌ترین مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری (نسبت به سایر مؤلفه‌ها) طی پاییز ۱۳۹۸ نیز عبارتند از:

۱. سرقت مالی (پول نقد، کالا، تجهیزات)،
۲. دسترسی آزاد و عمومی به اطلاعات و تصمیمات مسئولان،
۳. رواج توزیع کالای قاچاق.

براساس ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در پیمایش تابستان ۱۳۹۸، سه مؤلفه زیر به‌عنوان

نامناسب‌ترین مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری ارزیابی شده بودند:

۱. عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده،
۲. اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات حکومتی،
۳. عمل مسئولان استانی و محلی به وعده‌های اقتصادی داده شده.

مناسب‌ترین مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری (نسبت به سایر مؤلفه‌ها) طی تابستان ۱۳۹۸ نیز عبارتند از:

۱. سرقت مالی (پول نقد، کالا، تجهیزات)،
۲. رواج توزیع کالای قاچاق،
۳. استفاده غیرمجاز از نام و علائم تجاری یا مالکیت معنوی.

مقایسه نتایج ارزیابی پاییز ۱۳۹۸ با تابستان ۱۳۹۸ نشان می‌دهد مؤلفه «وفای به عهد در اجرای قراردادها توسط دولت و شرکت‌های دولتی» در رتبه اول نامناسب‌ترین (بدترین) ارزیابی قرار گرفته درحالی‌که در بهار و تابستان ۱۳۹۸ مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده» رتبه اول

نامناسب‌ترین‌ها را کسب کرده بود که این مؤلفه در پایش پاییز ۱۳۹۸ در رتبه ۶امین مؤلفه نامناسب قرار گرفته است که یا نشان‌دهنده بهبود نسبی آن یا نامناسب‌تر شدن سایر مؤلفه‌ها نسبت به آن در این پایش است. همچنین مؤلفه «اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات حکومتی» در هر دو فصل پاییز و تابستان ۱۳۹۸ در رتبه دوم نامناسب‌ترین‌ها ارزیابی شده‌اند. نکته جالب آنکه مؤلفه «میزان اختلال ایجاد شده در اثر تحریم‌های خارجی» که در مطالعه در پایش تابستان ۱۳۹۸ در رتبه سوم مناسب‌ترین ارزیابی‌ها جا گرفته بود در پایش پاییز ۱۳۹۸ در جایگاه پنجم مناسب‌ترین‌ها قرار گرفته است؛ این شاید بدین معناست که این مؤلفه از منظر فعالان کسب‌وکار نسبت به مطالعات گذشته در مطالعه اخیر (در فصل مؤخر این پایش) در امنیت سرمایه‌گذاری اثر پیش‌بینی‌ناپذیری و تخریبی کمتری داشته است؛ به عبارتی احتمالاً اثر مخرب تحریم‌ها در زمستان ۱۳۹۷ تخلیه شده و سایر مؤلفه‌ها نسبت به آن در ارزیابی توسط فعالان مشارکت‌کننده در پایش بهار، تابستان و پاییز ۱۳۹۸ آثار تخریبی بیشتری دارا هستند.

جدول ۴. ارزیابی فعالان اقتصادی از ۲۱ مؤلفه پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری در پاییز ۱۳۹۸

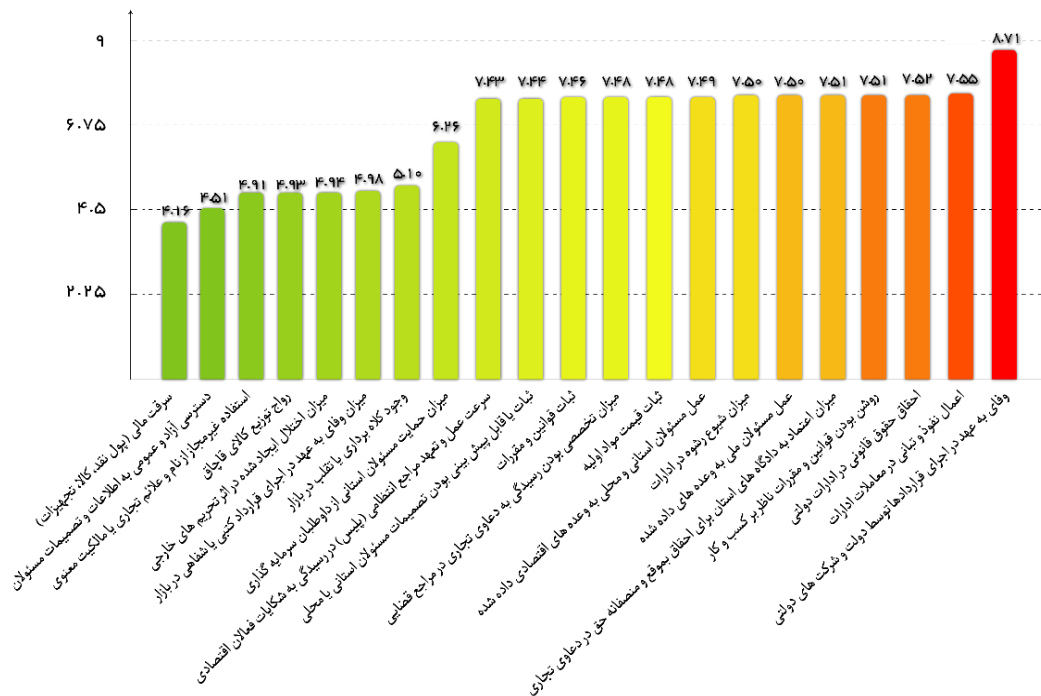
و مقایسه وضعیت آن با تابستان ۱۳۹۸ (۱۰، بدترین ارزیابی) و (رتبه بالاتر وضعیت بدتر)

پاییز ۱۳۹۸		تابستان ۱۳۹۸		عنوان مؤلفه
رتبه	ارزیابی	رتبه	ارزیابی	
۴/۱۶	۱	۴/۰۱	۱	سرقت مالی (پول نقد، کالا و تجهیزات)
۴/۵۱	۲	۶/۰۷	۸	دسترسی آزاد و عمومی به اطلاعات و تصمیمات مسئولان
۴/۹۳	۳	۴/۵۹	۲	رواج توزیع کالای قاچاق
۴/۹۴	۴	۴/۷۰	۳	استفاده غیرمجاز از نام و علائم تجاری یا مالکیت معنوی
۴/۹۴	۵	۴/۷۰	۴	میزان اختلال ایجاد شده در اثر تحریم‌های خارجی
۴/۹۸	۶	۵/۵۴	۶	میزان وفای به عهد در اجرای قرارداد کتبی یا شفاهی در بازار
۵/۱۰	۷	۵/۲۲	۵	وجود کلاهبرداری یا تقلب در بازار
۶/۲۶	۸	۷/۷۹	۱۷	میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری
۷/۴۳	۹	۶/۵۳	۹	سرعت عمل و تعهد مراجع انتظامی در رسیدگی به شکایات فعالان اقتصادی
۷/۴۴	۱۰	۷/۱۸	۱۳	ثبات یا قابل پیش‌بینی بودن تصمیمات مسئولان استانی یا محلی
۷/۴۶	۱۱	۶/۷۴	۱۱	ثبات قوانین و مقررات
۷/۴۸	۱۲	۷/۴۲	۱۵	میزان تخصصی بودن رسیدگی به دعاوی تجاری در مراجع قضایی
۷/۴۸	۱۳	۶/۰۲	۷	ثبات قیمت مواد اولیه
۷/۴۹	۱۴	۸/۱۰	۱۹	عمل مسئولان استانی و محلی به وعده‌های اقتصادی داده شده
۷/۵۰	۱۵	۷/۶۹	۱۶	میزان شیوع رشوه در ادارات
۷/۵۰	۱۶	۸/۳۵	۲۱	عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده
۷/۵۱	۱۷	۷/۰۴	۱۲	اعتماد به دادگاه‌های استان برای احقاقی به‌موقع و منصفانه حق در دعاوی تجاری
۷/۵۱	۱۸	۶/۵۷	۱۰	روشن بودن قوانین و مقررات ناظر بر کسب‌وکار
۷/۵۲	۱۹	۷/۹۰	۱۸	احقاق حقوق قانونی در ادارات دولتی
۷/۵۵	۲۰	۸/۲۱	۲۰	اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات
۸/۷۱	۲۱	۷/۳۴	۱۴	وفای به عهد در اجرای قراردادها توسط دولت و شرکت‌های دولتی

با بررسی جدول ۴ متوجه می‌شویم که عمده‌ترین تفاوت در رتبه‌بندی مؤلفه‌ها، نامناسب‌تر شدن وضعیت مؤلفه «روشن بودن قوانین و مقررات ناظر بر کسب‌وکار» از منظر فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده به میزان ۸ رتبه و نامناسب‌تر شدن وضعیت مؤلفه «وفای به عهد در اجرای قراردادها توسط دولت و شرکت‌های دولتی» از منظر فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده به میزان ۷ رتبه در پایش پاییز ۱۳۹۸ نسبت به تابستان ۱۳۹۸ است.

نمودار ۲. ارزیابی فعالان اقتصادی از ۲۱ مؤلفه پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری در پاییز ۱۳۹۸

۲-۳. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب مؤلفه‌های پیمایشی به تفکیک استان‌ها

میانگین ارزیابی مؤلفه‌های پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها در پاییز ۱۳۹۸ در جدول ۶ ارائه شده است. این جدول نشان می‌دهد در پاییز ۱۳۹۸ استان‌های گیلان، همدان، سیستان و بلوچستان به ترتیب دارای نامناسب‌ترین وضعیت و استان‌های خراسان شمالی، قم و بوشهر به ترتیب دارای مناسب‌ترین وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری نسبت به سایر استان‌ها از منظر فعالان کسب‌وکار ارزیابی شده‌اند.

شایان ذکر است در تابستان ۱۳۹۸ استان‌های گیلان، آذربایجان غربی، سیستان و بلوچستان به ترتیب دارای نامناسب‌ترین وضعیت و استان‌های بوشهر، قم و خراسان شمالی به ترتیب دارای مناسب‌ترین وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری برحسب مؤلفه‌های پیمایشی نسبت به سایر استان‌ها از منظر فعالان کسب‌وکار ارزیابی شده بودند.

جدول ۵. شاخص امنیت سرمایه‌گذاری برحسب مؤلفه‌های پیمایشی

۶/۴۶	زمستان ۱۳۹۶ (مطالعه اول)
۶/۶۵	بهار ۱۳۹۷ (مطالعه دوم)
۶/۸۲	تابستان ۱۳۹۷ (مطالعه سوم)
۶/۸۸	پاییز ۱۳۹۷ (مطالعه چهارم)
۶/۶۲	زمستان ۱۳۹۷ (مطالعه پنجم)
۶/۵۳	بهار ۱۳۹۸ (مطالعه ششم)
۶/۵۱	تابستان ۱۳۹۸ (مطالعه هفتم)
۶/۵۹	پاییز ۱۳۹۸ (مطالعه هشتم)

جدول فوق نشان‌دهنده روند تغییرات شاخص امنیت سرمایه‌گذاری برحسب مؤلفه‌های پیمایشی طی هفت مطالعه انجام شده است. به عبارتی تا مطالعه پاییز ۱۳۹۷ ارزیابی فعالان اقتصادی از مؤلفه‌های پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری وضعیت صعودی یا همان وضعیت نامناسب و بدتر شدن را نشان می‌دهد و از زمستان ۱۳۹۷ تا تابستان ۱۳۹۸ ارزیابی فعالان قدری وضعیت را نسبت به فصول و پایش‌های قبلی مناسب‌تر بیان می‌کند و ناگهان در پاییز ۱۳۹۸ روند مجدداً به حالت صعودی و نامناسب شدن برگشته است. نمودار ۶ در اواخر این گزارش، روند تغییرات این شاخص را نشان می‌دهد.

جدول ۶. ارزیابی امنیت سرمایه‌گذاری برحسب مؤلفه‌های پیمایشی (SD)

(نمره ۱۰: نامناسب‌ترین)

به تفکیک استان‌ها در پاییز ۱۳۹۸

ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	کردستان	۶/۳۱	۱۷	هرمزگان	۶/۵۹
۲	بوشهر	۶/۴۰	۱۸	قزوین	۶/۶۰
۳	یزد	۶/۴۷	۱۹	آذربایجان شرقی	۶/۶۰
۴	قم	۶/۵۱	۲۰	گلستان	۶/۶۱
۵	خراسان جنوبی	۶/۵۲	۲۱	اصفهان	۶/۶۱
۶	لرستان	۶/۵۴	۲۲	خراسان رضوی	۶/۶۲
۷	مازندران	۶/۵۵	۲۳	خراسان شمالی	۶/۶۳
۸	سیستان و بلوچستان	۶/۵۶	۲۴	چهارمحال و بختیاری	۶/۶۳
۹	گیلان	۶/۵۶	۲۵	سمنان	۶/۶۴
۱۰	البرز	۶/۵۶	۲۶	آذربایجان غربی	۶/۶۵
۱۱	کرمان	۶/۵۶	۲۷	کرمانشاه	۶/۶۶
۱۲	اردبیل	۶/۵۸	۲۸	فارس	۶/۶۸
۱۳	خوزستان	۶/۵۸	۲۹	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۷۲
۱۴	همدان	۶/۵۸	۳۰	ایلام	۶/۷۴
۱۵	تهران	۶/۵۹	۳۱	زنجان	۶/۷۶
۱۶	مرکزی	۶/۵۹		میانگین کشوری (میانگین ساده)	۶/۵۹

توضیح: شایان ذکر است در محاسبه میانگین از روش ساده استفاده شده است.

جدول ۷. ارزیابی فعالان اقتصادی از امنیت سرمایه‌گذاری در ایران

به تفکیک حوزه‌های کاری در مطالعه پاییز ۱۳۹۸ و مقایسه با ارزیابی پایش تابستان ۱۳۹۸

تغییر وضعیت	پاییز ۱۳۹۸	تابستان ۱۳۹۸	حوزه کاری
نامناسب □ تر	۶/۵۲	۶/۲۰	دامداری، مرغداری و شیلات
نامناسب □ تر	۶/۵۳	۶/۳۰	زراعت، باغداری و جنگلداری
نامناسب □ تر	۶/۵۷	۶/۵۴	صنعت (شامل همه صنایع و موارد مرتبط با ساختمان)
مناسب □ تر	۶/۵۹	۶/۷۳	هتل، رستوران، تهیه و توزیع غذا
مناسب □ تر	۶/۶۲	۶/۶۸	خدمات تولیدی (واسطه‌گری مالی، بانک، بیمه، مستغلات و...)
نامناسب □ تر	۶/۶۳	۶/۵۴	خدمات (آموزش، بهداشت و...)
نامناسب □ تر	۶/۶۳	۶/۱۴	معدن (بجز نفت و گاز)
نامناسب □ تر	۶/۶۷	۶/۴۵	نفت خام و گاز طبیعی، تأمین آب و برق و گاز
مناسب □ تر	۶/۶۸	۶/۹۰	ارتباطات و توزیع (حمل‌ونقل، انبارداری، عمده و خرده‌فروشی)

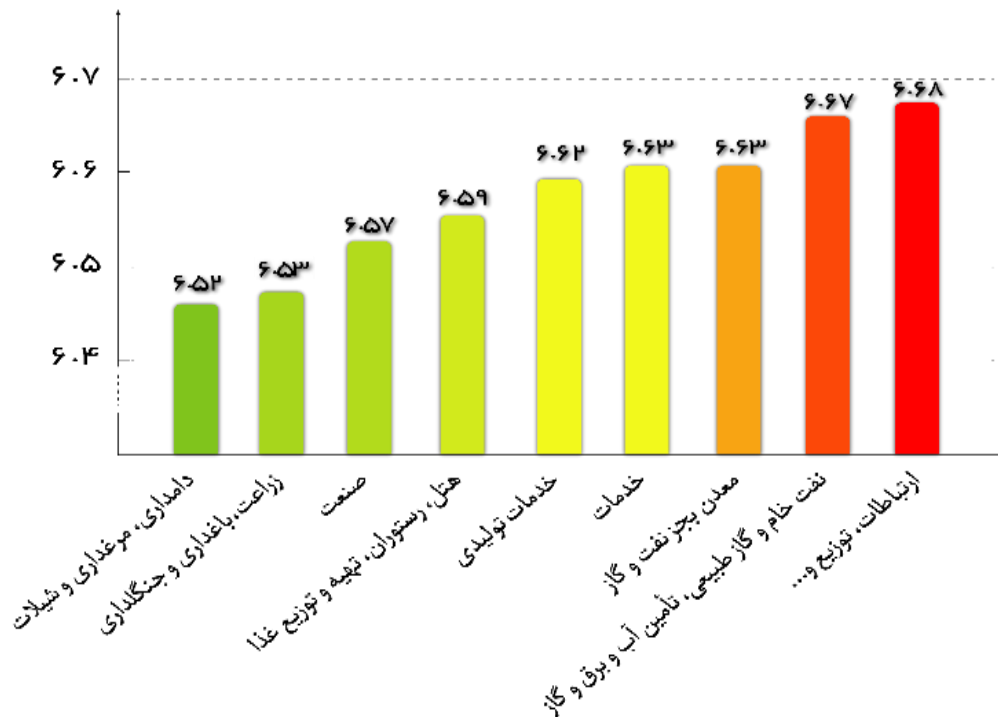
فعالان اقتصادی در پایش پاییز ۱۳۹۸ به‌ترین و مناسب‌ترین ارزیابی را نسبت به سایر فعالیت‌ها از حوزه «دامداری، مرغداری و شیلات» داشته‌اند درحالی‌که نامناسب‌ترین ارزیابی را حوزه «ارتباطات، توزیع و... (حمل‌ونقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خرده‌فروشی)» به‌خود اختصاص داده است.

درحالی‌که در تابستان ۱۳۹۸ فعالان اقتصادی از حوزه «معدن (بجز نفت و گاز)» که از سراسر کشور در این پیمایش مشارکت داشته‌اند بهترین و مناسب‌ترین ارزیابی را از مؤلفه‌های پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری ارائه دادند و در مقابل فعالان اقتصادی در حوزه «ارتباطات، توزیع و... (حمل‌ونقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خرده‌فروشی)» که از سراسر کشور در این پیمایش مشارکت کرده‌اند، در تابستان ۱۳۹۸ بدترین و نامناسب‌ترین ارزیابی را از مؤلفه‌های پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری ارائه داده بودند.

با مقایسه داده‌ها درمی‌یابیم که در مطالعه پاییز ۱۳۹۸ نسبت به پایش تابستان ۱۳۹۸ وضعیت حوزه «معدن (بجز نفت و گاز)» به‌شدت نامناسب و بدتر شده است، چراکه از منظر فعالان اقتصادی در حوزه‌های مربوطه، رتبه آن که در پایش قبلی در به‌ترین وضعیت (مناسب‌ترین حوزه) نسبت به سایرین قرار داشته به ناگهان در پایش پاییز ۱۳۹۸ به جایگاه هفتم تنزل یافته است. به‌عبارتی در حد فاصل سه پایش گذشته وضعیت پیمایش فعالان اقتصادی از حوزه‌های کاری به‌شدت در حال تغییر بوده که یا ناشی از نوسانات وضعیت فعالیت در این حوزه است یا در مجموعه نمونه‌گیری‌های انجام شده در این پایش با تغییراتی از منظر تعداد فعالین مشارکت‌کننده در هر حوزه کاری مواجه شده‌اند و یا عوامل دیگری بر این نوع ارزیابی فعالان این حوزه مؤثر بوده است.

نمودار ۳. ارزیابی فعالان اقتصادی از امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک حوزه‌های کاری در پاییز ۱۳۹۸

۵-۲. ارزیابی فعالان اقتصادی از ۲۱ مؤلفه امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک ۹ حوزه کاری
ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پیمایش از مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک هر حوزه کاری در جدول ۸ نشان داده شده است.

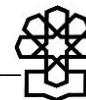
جدول ۸ به‌عنوان مثال نشان می‌دهد در مطالعه پاییز ۱۳۹۸ مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده» از منظر فعالان در بخش دامداری، مرغداری و شیلات نامناسب‌ترین مؤلفه ارزیابی شده است و یا از منظر فعالان در بخش صنعت و ساختمان مؤلفه‌های «وفای به عهد در اجرای قراردادها توسط دولت و شرکت‌های دولتی»، با کسب بیشترین نمره نامناسب‌ترین ارزیابی را به‌خود اختصاص داده‌اند.

برای بررسی بهتر روند پیمایش و کسب اطلاع از ارزیابی دقیق مشارکت‌کنندگان لازم است تا نتایج جدول ۸ در پاییز ۱۳۹۸ با نتایج همان جدول در تابستان ۱۳۹۸ نیز مقایسه شود.^۱

مثلاً از منظر فعالان در حوزه خدمات آموزش و بهداشت، در مطالعه اول نامناسب‌ترین ارزیابی از مؤلفه‌ها شامل «عمل مسئولان ملی به وعده‌ها» انتخاب شده بود، در حالی که در مطالعه دوم نامناسب‌ترین مؤلفه «اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات» و در مطالعه سوم هم‌زمان نامناسب‌ترین مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌ها» و مؤلفه «اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات» ارزیابی شده است و برای مطالعه چهارم مجدداً مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌ها» نامناسب‌ترین ارزیابی را به‌خود اختصاص

۱. برای مطالعه بیشتر می‌توانید به گزارش سیدامیر سیاح و ایمان تهرانی، «پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری ۶. بهار ۱۳۹۸»، شماره مسلسل ۱۶۸۲۰، دی‌ماه ۱۳۹۸، ص ۳۳، مراجعه کنید.

داده است و در مطالعه بهار ۱۳۹۸ (مطالعه ششم) مجدداً مؤلفه «اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات» نامناسب‌ترین ارزیابی را داشته و برای پایش تابستان ۱۳۹۸ (مطالعه هفتم) مؤلفه «اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات» بالاترین ارزیابی و نامناسب‌ترین نمره را کسب کرده است و در نهایت در پایش پاییز ۱۳۹۸ (مطالعه هشتم) این مؤلفه «وفای به عهد در اجرای قراردادها توسط دولت و شرکت‌های دولتی» بوده است که نامناسب‌ترین ارزیابی در این حوزه را به خود اختصاص داده است. به عبارتی با بررسی روندها در پایش‌های مختلف می‌توان مؤلفه‌هایی که از منظر هر گروه از فعالان کسب‌وکار حائز ارزیابی‌های نامناسب‌تر یا مناسب‌تر می‌شوند را شناسایی کرد تا براساس هر یک از آنها مسئولان مربوطه اولویت‌های فصلی و سالیانه‌ای را برای برطرف کردن مشکلات مورد نظر تغییر دهند.

جدول ۸. ارزیابی فعالان اقتصادی از مؤلفه‌های (پیمایشی) امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک حوزه‌های کاری - پاییز ۱۳۹۸ (نامناسب‌ترین ارزیابی: ۱۰)

عنوان	صنعت و ساختمان	زراعت و باغداری	دامداری، مرغداری	معدن (بجز نفت و گاز) و نفت، گاز، آب و ...	هتل، رستوران، تهیه و توزیع غذا	ارتباطات، توزیع و حمل‌ونقل	تولیدی، بانک و بیمه	آموزش و بهداشت
ثبات قیمت مواد اولیه	۷/۴۴	۷/۵۴	۷/۵۰	۷/۸۰	۷/۴۵	۷/۳۹	۷/۶۳	۷/۵۵
ثبات قوانین و مقررات	۷/۵۱	۷/۱۰	۷/۳۳	۷/۷۷	۷/۱۷	۷/۶۰	۷/۳۷	۷/۴۰
ثبات یا قابل پیش‌بینی بودن تصمیمات مسئولان	۷/۴۱	۷/۲۲	۷/۶۳	۷/۶۸	۷/۳۱	۷/۴۳	۷/۵۱	۷/۵۶
روشن بودن قوانین و مقررات کسب‌وکار	۷/۴۷	۷/۶۱	۷/۵۲	۷/۵۹	۷/۴۵	۷/۷۱	۷/۵۴	۷/۵۴
میزان اعتماد به دادگاه‌های استان	۷/۵۱	۷/۳۶	۷/۵۹	۷/۴۱	۷/۳۳	۷/۵۷	۷/۵۳	۷/۶۴
سرعت عمل و تعهد پلیس در رسیدگی به شکایات	۷/۴۱	۷/۲۹	۷/۵۴	۷/۴۴	۷/۶۷	۷/۶۱	۷/۴۱	۷/۴۷
تخصصی بودن مراجع قضایی در دعاوی تجاری	۷/۴۶	۷/۲۵	۷/۵۹	۷/۵۳	۷/۹۵	۷/۶۳	۷/۳۴	۷/۶۰
رواج توزیع کالای قاچاق	۴/۸۵	۴/۸۴	۴/۹۸	۴/۷۳	۵/۲۸	۴/۷۳	۴/۹۴	۵/۴۲
دسترسی به اطلاعات و تصمیمات مسئولان	۴/۵۰	۴/۲۸	۴/۳۲	۴/۸۸	۵/۱۲	۴/۷۴	۴/۳۲	۴/۳۶
میزان شیوع رشوه در ادارات	۷/۴۸	۷/۶۶	۷/۵۰	۷/۲۳	۷/۷۴	۷/۴۱	۷/۵۹	۷/۵۴
اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات	۷/۵۳	۷/۵۷	۷/۶۳	۷/۴۴	۷/۷۴	۷/۷۸	۷/۴۳	۷/۴۵
وجود کلاهبرداری یا تقلب در بازار	۵/۰۷	۴/۸۴	۴/۶۳	۵/۵۴	۵/۳۵	۴/۳۵	۵/۱۳	۵/۲۳
میزان وفای به عهد در اجرای قرارداد در بازار	۵/۰۵	۵/۴۲	۴/۷۶	۴/۳۱	۴/۷۲	۵/۱۴	۴/۹۲	۴/۷۳
وفای به عهد دولت و شرکت‌های دولتی	۸/۷۳	۸/۷۴	۸/۶۸	۸/۵۸	۸/۴۹	۸/۸۷	۸/۷۴	۸/۸۰
عمل مسئولان ملی به وعده‌ها	۷/۴۸	۷/۳۰	۷/۸۵	۷/۵۳	۷/۴۱	۷/۸۱	۷/۵۴	۷/۴۶
عمل مسئولان استانی و محلی به وعده‌ها	۷/۵۰	۷/۶۸	۷/۲۲	۷/۷۱	۷/۵۵	۷/۴۳	۷/۵۱	۷/۳۱
سرقت مالی (پول نقد، کالا و تجهیزات)	۴/۱۱	۴/۵۵	۴/۰۸	۳/۸۹	۴/۷۲	۴/۰۴	۴/۲۶	۴/۱۰
استفاده غیرمجاز از نام تجاری و مالکیت معنوی	۴/۷۹	۴/۸۶	۴/۴۱	۵/۴۵	۴/۸۳	۴/۹۳	۵/۴۱	۵/۰۳
احقاق حقوق قانونی در ادارات دولتی	۷/۵۷	۷/۳۰	۷/۳۲	۷/۵۳	۷/۵۲	۷/۱۹	۷/۴۲	۷/۵۷
میزان اختلال در اثر تحریم‌های خارجی	۴/۷۹	۴/۸۶	۴/۴۱	۵/۴۵	۴/۸۳	۴/۹۳	۵/۴۱	۵/۰۳
میزان حمایت مسئولان استانی از سرمایه‌گذاری	۶/۳۲	۵/۹۵	۶/۳۲	۵/۶۶	۶/۵۱	۶/۹۲	۶/۱۶	۶/۳۹

۶-۲. ارزیابی مؤلفه‌های پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک فعالان اقتصادی استان‌ها
جدول ۹ ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پیمایش را به تفکیک هریک از ۳۱ استان نشان
می‌دهد. ۲۱ ستون جدول ۸ در واقع ۲۱ مؤلفه پیمایشی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به ترتیب زیر است:

۱. ثبات قیمت مواد اولیه
۲. ثبات قوانین و مقررات
۳. ثبات یا قابل پیش‌بینی بودن تصمیمات مسئولان استانی یا محلی
۴. روشن بودن قوانین و مقررات ناظر بر کسب‌وکار
۵. میزان اعتماد به دادگاه‌های استان برای احقاق به‌موقع و منصفانه حق در دعاوی تجاری
۶. سرعت عمل و تعهد مراجع انتظامی (پلیس) در رسیدگی به شکایات فعالان اقتصادی
۷. میزان تخصصی بودن رسیدگی به دعاوی تجاری در مراجع قضایی
۸. رواج توزیع کالای قاچاق
۹. دسترسی آزاد و عمومی به اطلاعات و تصمیمات مسئولان
۱۰. میزان شیوع رشوه در ادارات
۱۱. اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات
۱۲. وجود کلاهبرداری یا تقلب در بازار
۱۳. میزان وفای به عهد در اجرای قرارداد کتبی یا شفاهی در بازار
۱۴. وفای به عهد در اجرای قراردادها توسط دولت و شرکت‌های دولتی
۱۵. عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده
۱۶. عمل مسئولان استانی و محلی به وعده‌های اقتصادی داده شده
۱۷. سرقت مالی (پول نقد، کالا و تجهیزات)
۱۸. استفاده غیرمجاز از نام و علائم تجاری یا مالکیت معنوی
۱۹. احقاق حقوق قانونی در ادارات دولتی
۲۰. میزان اختلال ایجاد شده در اثر تحریم‌های خارجی
۲۱. میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری

جدول ۹. نتایج ارزیابی ۲۱ مؤلفه پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری
به تفکیک فعالان اقتصادی ۳۱ استان در پایش پاییز ۱۳۹۸

(نمره ۱۰: نامناسب‌ترین ارزیابی)

میانگین	۲۱	۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	مؤلفه استان
۶/۵۸	۶/۰۰	۵/۲۵	۷/۶۴	۵/۲۵	۳/۸۹	۷/۶۱	۷/۳۲	۸/۸۶	۴/۶۸	۵/۷۵	۷/۸۶	۷/۲۵	۴/۶۱	۴/۸۶	۷/۲۹	۷/۵۰	۷/۷۱	۷/۰۷	۷/۳۶	۷/۱۱	۷/۲۹	اردبیل
۶/۶۱	۶/۳۹	۴/۷۵	۷/۵۱	۴/۷۵	۴/۳۵	۷/۴۹	۷/۴۹	۸/۷۳	۵/۰۴	۵/۲۵	۷/۷۰	۷/۴۹	۴/۶۳	۴/۹۷	۷/۴۴	۷/۴۲	۷/۳۴	۷/۳۹	۷/۷۰	۷/۵۴	۷/۵۰	اصفهان
۶/۵۶	۶/۱۲	۵/۰۸	۷/۵۰	۵/۰۸	۴/۱۹	۷/۸۷	۶/۹۹	۸/۶۰	۴/۶۵	۴/۹۶	۷/۷۶	۷/۵۲	۴/۱۷	۵/۳۰	۷/۲۶	۷/۰۷	۷/۵۲	۷/۶۴	۷/۴۸	۷/۴۴	۷/۶۲	البرز
۶/۷۴	۶/۷۷	۴/۶۹	۷/۰۳	۴/۶۹	۴/۵۳	۷/۶۰	۷/۷۱	۸/۹۱	۵/۰۵	۴/۸۴	۷/۹۷	۷/۷۱	۴/۹۰	۵/۳۱	۷/۷۶	۷/۶۶	۷/۲۹	۷/۷۶	۸/۱۸	۷/۵۰		ایلام
۶/۶۰	۶/۱۹	۴/۸۴	۷/۲۰	۴/۸۴	۴/۱۲	۷/۵۴	۷/۴۹	۸/۷۳	۴/۸۹	۴/۹۹	۷/۵۱	۷/۷۸	۴/۷۰	۵/۱۶	۷/۵۱	۷/۲۸	۷/۳۱	۸/۰۴	۷/۳۸	۷/۶۶	۷/۳۸	آذربایجان شرقی
۶/۶۵	۶/۵۶	۵/۱۰	۷/۶۰	۵/۱۰	۴/۴۱	۷/۲۲	۷/۴۴	۸/۷۶	۴/۸۲	۵/۱۲	۷/۷۲	۷/۵۰	۳/۷۶	۵/۲۲	۷/۹۳	۷/۴۰	۷/۴۶	۷/۵۸	۷/۸۷	۷/۷۶	۷/۲۸	آذربایجان غربی
۶/۴۰	۶/۲۵	۳/۸۸	۷/۶۷	۳/۸۸	۴/۴۲	۷/۷۱	۷/۴۶	۸/۶۳	۵/۴۲	۴/۱۷	۷/۱۳	۷/۵۰	۴/۵۴	۴/۲۹	۷/۵۴	۷/۴۶	۷/۴۲	۷/۳۳	۷/۶۳	۶/۹۶	۶/۱۳	بوشهر
۶/۵۹	۶/۴۱	۴/۸۵	۷/۵۵	۴/۸۵	۳/۹۴	۷/۴۱	۷/۶۱	۸/۶۳	۵/۱۰	۵/۱۹	۷/۵۳	۷/۵۲	۴/۶۹	۴/۷۵	۷/۴۶	۷/۳۹	۷/۶۰	۷/۴۶	۷/۵۸	۷/۲۷	۷/۵۲	تهران
۶/۶۳	۶/۲۱	۵/۱۳	۷/۷۹	۵/۱۳	۴/۱۳	۷/۶۷	۷/۲۹	۸/۷۵	۴/۵۴	۴/۹۶	۷/۶۷	۶/۹۲	۵/۰۸	۵/۲۹	۷/۷۵	۷/۷۱	۷/۸۳	۷/۲۹	۷/۰۸	۷/۶۳	۷/۵۰	چهارمحال و بختیاری
۶/۵۲	۶/۳۴	۴/۸۱	۷/۲۴	۴/۸۱	۴/۹۳	۷/۱۳	۷/۱۶	۸/۶۶	۵/۳۷	۵/۳۰	۶/۹۸	۷/۲۰	۴/۷۴	۴/۳۳	۷/۳۱	۷/۷۲	۷/۳۵	۷/۳۱	۷/۲۰	۷/۴۶	۷/۵۴	خراسان جنوبی
۶/۶۲	۵/۹۸	۵/۰۴	۷/۶۰	۵/۰۴	۴/۳۹	۷/۵۳	۷/۵۷	۸/۷۱	۴/۸۷	۵/۳۰	۷/۲۶	۷/۶۹	۴/۵۳	۵/۰۷	۷/۴۸	۷/۵۳	۷/۴۴	۷/۴۹	۷/۲۸	۷/۶۱	۷/۶۰	خراسان رضوی
۶/۶۳	۶/۱۴	۴/۷۵	۷/۶۱	۴/۷۵	۳/۸۹	۷/۶۱	۷/۳۶	۸/۸۲	۴/۸۶	۵/۳۶	۷/۸۲	۷/۷۵	۴/۲۹	۵/۳۲	۷/۶۴	۷/۴۳	۷/۶۸	۷/۶۸	۷/۴۳	۷/۶۸	۷/۳۲	خراسان شمالی
۶/۵۸	۶/۲۴	۵/۴۷	۷/۴۵	۵/۴۷	۳/۸۱	۷/۴۵	۷/۲۷	۸/۹۹	۴/۶۱	۵/۳۴	۷/۴۵	۷/۴۵	۴/۵۶	۵/۰۷	۷/۵۰	۷/۲۳	۷/۵۷	۷/۲۱	۷/۶۷	۷/۱۳	۷/۵۲	خوزستان
۶/۷۶	۶/۴۱	۵/۵۶	۷/۳۴	۵/۵۶	۴/۸۷	۷/۷۶	۷/۸۶	۸/۵۵	۵/۳۳	۵/۴۶	۷/۵۷	۷/۸۹	۴/۲۴	۴/۷۷	۷/۷۰	۷/۷۳	۷/۳۷	۷/۶۶	۷/۶۳	۷/۴۷	۷/۳۰	زنجان
۶/۶۴	۶/۳۵	۵/۲۷	۷/۵۵	۵/۲۷	۴/۱۲	۷/۸۶	۷/۷۵	۸/۵۷	۴/۵۶	۵/۳۸	۷/۵۵	۷/۶۴	۴/۶۴	۵/۰۸	۷/۴۵	۷/۵۸	۷/۵۵	۷/۵۳	۷/۲۳	۷/۱۴	۷/۴۵	سمنان
۶/۵۶	۵/۸۲	۵/۲۰	۷/۲۰	۵/۲۰	۳/۷۲	۷/۲۷	۷/۷۶	۸/۷۵	۵/۰۰	۴/۴۴	۷/۶۳	۷/۰۴	۴/۹۰	۵/۳۳	۷/۶۶	۷/۳۷	۷/۸۰	۷/۶۰	۶/۹۷	۷/۶۶	۷/۴۰	سیستان و بلوچستان
۶/۶۸	۶/۴۰	۵/۰۱	۷/۵۴	۵/۰۱	۴/۲۳	۷/۷۲	۷/۷۷	۸/۸۸	۵/۱۳	۵/۱۹	۷/۹۳	۷/۵۱	۴/۶۹	۵/۰۰	۷/۴۳	۷/۴۳	۷/۶۹	۷/۲۵	۷/۲۶	۷/۷۴	۷/۴۴	فارس
۶/۶۰	۵/۹۱	۵/۵۳	۷/۴۷	۵/۵۳	۴/۰۹	۷/۴۲	۷/۴۲	۸/۵۱	۵/۲۰	۴/۹۷	۷/۷۵	۷/۴۲	۴/۶۲	۵/۲۳	۶/۷۹	۷/۵۰	۷/۲۰	۷/۵۸	۷/۱۷	۷/۴۵	۷/۷۳	قزوین
۶/۵۱	۶/۱۶	۴/۸۴	۷/۵۸	۴/۸۴	۳/۹۷	۷/۰۸	۷/۴۲	۸/۸۹	۴/۹۵	۴/۹۵	۷/۲۶	۷/۲۴	۴/۰۳	۵/۴۷	۷/۳۷	۷/۷۹	۷/۵۰	۷/۵۸	۷/۲۱	۷/۲۱	۷/۳۹	قم
۶/۳۱	۵/۶۶	۴/۴۸	۷/۶۰	۴/۴۸	۳/۵۸	۷/۳۶	۷/۰۸	۸/۶۱	۴/۹۳	۳/۹۶	۷/۶۷	۷/۲۹	۴/۵۵	۴/۴۴	۶/۹۸	۷/۳۶	۷/۵۳	۷/۲۲	۷/۰۵	۷/۳۳	۷/۳۶	کردستان
۶/۵۶	۵/۹۷	۴/۸۹	۷/۲۶	۴/۸۹	۴/۱۸	۷/۳۲	۷/۸۷	۸/۷۶	۵/۲۶	۵/۱۶	۷/۷۴	۷/۳۲	۳/۹۲	۴/۴۷	۷/۵۸	۷/۵۵	۷/۸۴	۷/۵۸	۷/۷۹	۷/۲۴	۷/۴۵	کرمان
۶/۶۶	۶/۸۸	۴/۷۰	۸/۰۱	۴/۷۰	۳/۶۶	۷/۳۵	۷/۵۰	۸/۹۳	۴/۸۵	۵/۴۸	۷/۵۳	۷/۳۸	۵/۱۵	۵/۳۹	۷/۳۲	۷/۳۲	۷/۵۳	۷/۵۰	۷/۵۰	۷/۵۶	۷/۵۶	کرمانشاه
۶/۷۲	۷/۵۰	۵/۱۷	۷/۷۳	۵/۱۷	۴/۳۶	۷/۹۷	۷/۰۹	۸/۶۶	۵/۵۸	۵/۱۷	۶/۹۲	۷/۵۰	۴/۴۸	۵/۱۷	۷/۴۴	۷/۲۷	۷/۵۶	۷/۷۹	۷/۲۷	۷/۵۶	۷/۷۹	کهگیلویه و بویراحمد
۶/۶۱	۶/۲۸	۴/۸۳	۷/۶۱	۴/۸۳	۴/۳۵	۷/۵۶	۷/۲۷	۸/۶۶	۴/۷۲	۴/۶۳	۷/۷۰	۷/۷۳	۴/۳۵	۵/۳۱	۸/۱۳	۷/۱۰	۷/۷۰	۷/۴۴	۷/۷۸	۷/۵۶	۷/۲۴	گلستان
۶/۵۶	۶/۴۴	۵/۰۰	۷/۷۱	۵/۰۰	۴/۵۶	۷/۵۹	۷/۲۴	۸/۶۸	۵/۰۹	۴/۸۲	۷/۵۶	۷/۳۸	۴/۵۶	۴/۱۵	۷/۴۷	۷/۱۲	۷/۲۶	۷/۴۴	۷/۶۲	۷/۷۱	۷/۴۱	گیلان
۶/۵۴	۶/۱۶	۴/۸۰	۷/۱۵	۴/۸۰	۳/۹۳	۷/۶۳	۷/۴۱	۸/۸۸	۴/۹۸	۵/۱۱	۷/۵۲	۷/۲۱	۴/۰۸	۴/۵۰	۷/۴۶	۷/۷۴	۷/۵۲	۷/۸۵	۷/۴۶	۷/۴۱	۷/۸۱	لرستان
۶/۵۵	۶/۳۱	۴/۶۵	۷/۴۱	۴/۶۵	۳/۹۲	۷/۳۲	۷/۶۸	۸/۰۰	۵/۰۹	۵/۵۵	۷/۳۴	۷/۵۴	۴/۶۰	۴/۵۴	۷/۷۰	۷/۴۶	۷/۴۵	۷/۵۹	۷/۳۲	۷/۱۵	۷/۴۱	مازندران
۶/۵۹	۶/۴۷	۵/۱۴	۷/۹۱	۵/۱۴	۳/۹۷	۷/۴۷	۷/۴۰	۸/۷۳	۴/۸۳	۴/۸۶	۷/۶۷	۷/۲۹	۳/۶۶	۴/۹۳	۷/۱۶	۷/۶۷	۷/۶۴	۷/۸۸	۷/۰۲	۷/۶۷	۷/۸۸	مرکزی
۶/۵۹	۵/۹۳	۴/۸۱	۷/۳۵	۴/۸۱	۴/۳۸	۷/۴۱	۷/۶۵	۸/۶۱	۵/۳۴	۵/۱۹	۷/۹۶	۷/۷۲	۵/۴۹	۴/۷۵	۷/۲۵	۷/۴۱	۷/۵۰	۷/۴۷	۶/۹۸	۷/۲۸	۷/۱۶	هرمزگان
۶/۵۸	۶/۰۱	۵/۳۴	۷/۴۴	۵/۳۴	۴/۳۴	۷/۳۶	۷/۸۴	۸/۵۱	۵/۵۵	۵/۰۰	۷/۱۶	۷/۳۹	۴/۲۸	۴/۴۸	۷/۳۰	۷/۴۱	۷/۳۹	۷/۵۳	۷/۱۰	۷/۷۶	۷/۶۴	همدان
۶/۴۷	۶/۲۷	۴/۵۵	۷/۷۵	۴/۵۵	۴/۰۴	۷/۵۰	۷/۳۸	۸/۷۷	۴/۶۷	۴/۳۴	۷/۴۴	۷/۴۸	۳/۸۷	۴/۶۹	۷/۷۹	۷/۳۶	۷/۴۶	۷/۶۴	۷/۴۸	۷/۴۰	۷/۳۶	یزد
۶/۵۹	۶/۲۶۲	۴/۹۳۸	۷/۵۱۵	۴/۹۳۸	۴/۱۵۷	۷/۴۹۳	۷/۴۹۹	۸/۷۱۳	۴/۹۸۳	۵/۰۹۹	۷/۵۵۳	۷/۴۹۵	۴/۵۰۷	۴/۹۲۶	۷/۴۷۹	۷/۴۳۵	۷/۵۰۷	۷/۵۱۱	۷/۴۳۶	۷/۴۶۴	۷/۴۸۲	کل کشور

جدول ۹ نشان می‌دهد از منظر فعالان اقتصادی در هر استان کدام مؤلفه‌ها در ارزیابی آنها به‌عنوان مناسب‌ترین یا نامناسب‌ترین مؤلفه شناخته می‌شود. با تحلیل مقایسه‌ای این جدول با جدول ۹ در گزارش تابستان ۱۳۹۸ می‌توان به اطلاعات قابل توجهی دست یافت؛ از جمله اینکه مثلاً در استان فارس در مطالعه تابستان، مؤلفه «عمل نفوذ و تبانی در معاملات ادارات» نامناسب‌ترین ارزیابی را به‌خود اختصاص داده بود، اما در پایش پاییز ۱۳۹۸ این مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده» است که نامناسب‌ترین ارزیابی را داشته است. علاوه بر این، در ارزیابی هر دو فصل، مؤلفه «میزان اختلال ایجاد شده در اثر تحریم‌های خارجی» نامناسب‌ترین ارزیابی در مطالعه پاییز ۱۳۹۸ مربوط به استان زنجان است در حالی که در مطالعه تابستان ۱۳۹۸ نامناسب‌ترین ارزیابی در خصوص این مؤلفه مربوط به استان گیلان بوده است. از این نوع مقایسه‌ها می‌توان برای همه استان‌ها ارائه داد تا سیر تغییرات ارزیابی فعالان اقتصادی هر استان در طول زمان مورد توجه و بررسی سیاستگذاران و مسئولان استانی قرار گیرد و وضعیت تغییرات هر استان در رتبه‌بندی مؤلفه‌های مورد سنجش با دقت ارزیابی و تحلیل شود. به این ترتیب انتظار می‌رود مسئولان استانی بتوانند برای مطالعه فصول بعدی در بهتر شدن وضعیت استان خود اقدامات مفیدتر و اصلاحی‌تری را خصوصاً در آن مؤلفه‌هایی که از نظر ارزیابی نامناسب‌تر شناسایی شده‌اند به سرانجام برسانند.

۳. نتایج پژوهش براساس نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری

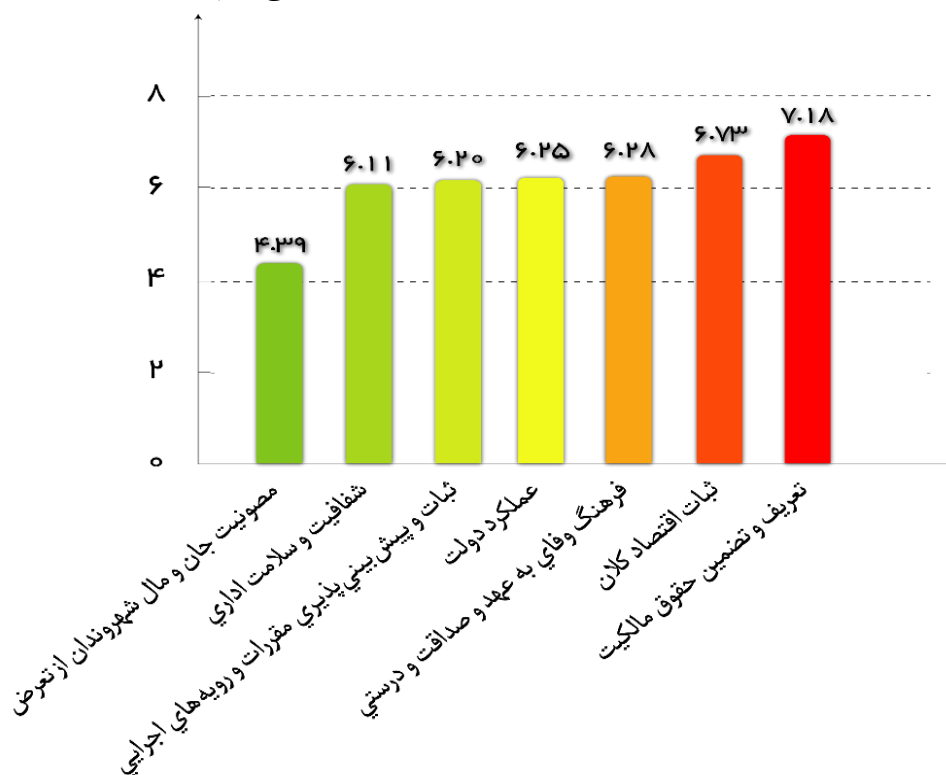
همچنان‌که در بخش‌های پیشین اشاره شد، هر شاخص از تعدادی نماگر و هر نماگر از تعدادی مؤلفه تشکیل شده است. در بخش قبلی این گزارش، نتایج این پژوهش براساس مؤلفه‌های آماری و پیمایشی ارائه شد. در این بخش نتایج پژوهش براساس نماگرهای هفت‌گانه امنیت سرمایه‌گذاری ارائه می‌شود. یادآوری می‌شود در این پژوهش، هفت نماگر اصلی تشکیل‌دهنده شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به این ترتیب تعریف شده‌اند و ارزیابی کلی هر نماگر با تلفیق مؤلفه‌های آماری و پیمایشی (به‌صورت تأثیر ۲۰ درصدی مؤلفه‌های آماری و ۸۰ درصدی مؤلفه‌های پیمایشی) به این ترتیب بوده است:

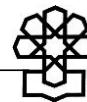

جدول ۱۰. نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری به ترتیب ارزیابی در پاییز ۱۳۹۸ (نمره ۱۰: نامناسب‌ترین ارزیابی)

ردیف	نماگرهای شاخص امنیت سرمایه‌گذاری	تابستان ۱۳۹۸	پاییز ۱۳۹۸	تغییر پاییز نسبت به تابستان
۱	تعریف و تضمین حقوق مالکیت (شامل ۷ مؤلفه: ۳ پیمایشی و ۴ آماری)	۶/۷۳	۷/۱۸	نامناسب‌تر
۲	ثبات اقتصاد کلان (شامل ۳ مؤلفه: ۱ پیمایشی و ۲ آماری)	۵/۸۳	۶/۷۳	نامناسب‌تر
۳	فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی (شامل ۹ مؤلفه: ۵ پیمایشی و ۴ آماری)	۶/۴۰	۶/۲۸	مناسب‌تر
۴	عملکرد دولت (شامل ۳ مؤلفه: ۳ پیمایشی)	۶/۷۵	۶/۲۵	مناسب‌تر
۵	ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی (شامل ۴ مؤلفه: ۳ پیمایشی و ۱ آماری)	۵/۶۷	۶/۲۰	نامناسب‌تر
۶	شفافیت و سلامت اداری (شامل ۴ مؤلفه: ۴ پیمایشی)	۶/۵۷	۶/۱۱	مناسب‌تر
۷	مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض (شامل ۸ مؤلفه: ۲ پیمایشی و ۶ آماری)	۴/۱۲	۴/۳۹	نامناسب‌تر

نمودار ۴. نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری به ترتیب ارزیابی در پاییز ۱۳۹۸

آنچه در جدول ۱۰ آمده است ترتیب نماگرهای هفت‌گانه از نامناسب‌ترین به مناسب‌ترین است. از مقایسه این جدول با مطالعه تابستان ۱۳۹۸ درمی‌یابیم که نامناسب‌ترین نماگر در مطالعه تابستان ۱۳۹۸ نماگر عملکرد دولت بوده است درحالی‌که در پاییز ۱۳۹۸ نماگر تعریف و تضمین حقوق مالکیت نامناسب‌ترین وضعیت را به‌خود اختصاص داده است. مناسب‌ترین نماگر نیز مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض است که در هر دو مطالعه پاییز ۱۳۹۸ و تابستان ۱۳۹۸ مناسب‌ترین ارزیابی را از آن خود کرده است.

رتبه‌بندی استان‌ها به‌ترتیب هریک از هفت نماگر امنیت سرمایه‌گذاری برحسب مناسب‌ترین تا نامناسب‌ترین ارزیابی در استان‌ها، در ادامه ارائه شده است.

۳-۱. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت»

در پاییز ۱۳۹۸ نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت» نامناسب‌ترین نماگر در میان هشت نماگر شاخص امنیت سرمایه‌گذاری ارزیابی شده است. در تابستان ۱۳۹۸، این نماگر با کمیّت ۶/۷۳ دومین نماگر نامناسب ارزیابی شده بود که نشان‌دهنده نامناسب بودن وضعیت نسبی این نماگر در شروع نیمه دوم سال ۱۳۹۸ است. جدول ۱۱ رتبه‌بندی استان‌ها براساس این نماگر را در پاییز ۱۳۹۸ نشان می‌دهد. همچنین بیان می‌کند که در پاییز ۱۳۹۸ در استان‌های سیستان و بلوچستان، تهران و کهگیلویه و بویراحمد وضعیت این نماگر نسبت به سایر استان‌ها نامناسب‌تر است و در این میان شدت نامناسب بودن این شاخص در استان سیستان و بلوچستان قابل توجه است و می‌تواند موضوع تحقیقات بیشتر باشد.

جدول ۱۱. رتبه استان‌ها براساس نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت» در پاییز ۱۳۹۸

رتبف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	همدان	۶/۵۵	۱۲	قم	۷/۱۳	۲۳	البرز	۷/۲۷
۲	یزد	۶/۹۰	۱۳	اردبیل	۷/۱۴	۲۴	فارس	۷/۲۹
۳	قزوین	۶/۹۲	۱۴	لرستان	۷/۱۵	۲۵	هرمزگان	۷/۳۴
۴	گیلان	۶/۹۵	۱۵	مازندران	۷/۱۶	۲۶	گلستان	۷/۳۵
۵	خراسان جنوبی	۷/۰۲	۱۶	خراسان رضوی	۷/۱۸	۲۷	کرمان	۷/۳۸
۶	سمنان	۷/۰۴	۱۷	کردستان	۷/۲۱	۲۸	بوشهر	۷/۳۹
۷	آذربایجان شرقی	۷/۰۴	۱۸	زنجان	۷/۲۳	۲۹	کهگیلویه و بویراحمد	۷/۴۴
۸	کرمانشاه	۷/۰۷	۱۹	خوزستان	۷/۲۳	۳۰	تهران	۷/۴۷
۹	ایلام	۷/۱۰	۲۰	چهارمحال و بختیاری	۷/۲۴	۳۱	سیستان و بلوچستان	۷/۶۰
۱۰	مرکزی	۷/۱۱	۲۱	اصفهان	۷/۲۶		میانگین کشوری	۷/۱۸
۱۱	خراسان شمالی	۷/۱۲	۲۲	آذربایجان غربی	۷/۲۷			

شکل ۳. نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت» به تفکیک استان‌ها، پاییز ۱۳۹۸

۳-۲. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «ثبات اقتصاد کلان»

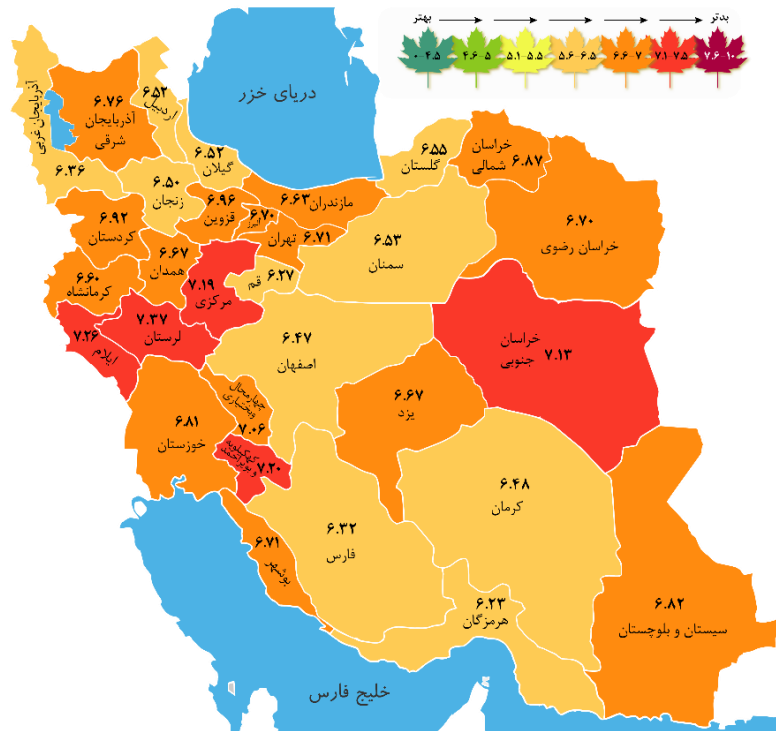
نماگر ثبات اقتصاد کلان در پاییز ۱۳۹۸ با کمیّت ۶/۷۳ از ۱۰ دومین نماگر در میان هفت نماگر دیگر ارزیابی شده است و درحالی‌که در پایش تابستان ۱۳۹۸ در جایگاه پنجم نماگرها قرار داشته است؛ به عبارتی با توجه به اتفاقات رخ داده در فصل پاییز ۱۳۹۸ برخلاف دو فصل بهار و تابستان ۱۳۹۸ مجدداً نوسانات نرخ ارز و تورم بازگشته است که منجر به ارزیابی نامناسب‌تر مؤلفه‌های نماگر ثبات اقتصاد کلان نسبت به سایر نماگرها در پایش پاییز ۱۳۹۸ شده است. وضعیت این نماگر در پایش پاییز ۱۳۹۸ در استان‌های لرستان، ایلام و کهگیلویه و بویراحمد نسبت به سایر استان‌ها بهتر و مناسب‌تر ارزیابی شده و در استان‌های هرمزگان، قم و فارس نامناسب‌تر از بقیه بوده است. جدول ۱۲ رتبه‌بندی استان‌ها براساس نماگر ثبات اقتصاد کلان را نشان می‌دهد.

جدول ۱۲. رتبه استان‌ها براساس نماگر «ثبات اقتصاد کلان» در پاییز ۱۳۹۸

رتبه	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	هرمزگان	۶/۲۳	۱۲	کرمانشاه	۶/۶۰	۲۳	خراسان شمالی	۶/۸۷
۲	قم	۶/۲۷	۱۳	مازندران	۶/۶۳	۲۴	کردستان	۶/۹۲
۳	فارس	۶/۳۲	۱۴	یزد	۶/۶۷	۲۵	قزوین	۶/۹۶
۴	آذربایجان غربی	۶/۳۶	۱۵	همدان	۶/۶۷	۲۶	چهارمحال و بختیاری	۷/۰۶
۵	اصفهان	۶/۴۷	۱۶	خراسان رضوی	۶/۷۰	۲۷	خراسان جنوبی	۷/۱۳
۶	کرمان	۶/۴۸	۱۷	البرز	۶/۷۰	۲۸	مرکزی	۷/۱۹
۷	زنجان	۶/۵۰	۱۸	بوشهر	۶/۷۱	۲۹	کهگیلویه و بویراحمد	۷/۲۰
۸	گیلان	۶/۵۲	۱۹	تهران	۶/۷۱	۳۰	ایلام	۷/۲۶
۹	اردبیل	۶/۵۲	۲۰	آذربایجان شرقی	۶/۷۶	۳۱	لرستان	۷/۳۷
۱۰	سمنان	۶/۵۳	۲۱	خوزستان	۶/۸۱		میانگین کشوری	۶/۷۳
۱۱	گلستان	۶/۵۵	۲۲	سیستان و بلوچستان	۶/۸۲			

شکل ۴. نماگر «ثبات اقتصاد کلان» به تفکیک استان‌ها در پاییز ۱۳۹۸

۳-۳. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی»

نماگر فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی، دارای بیشترین مؤلفه (۹ مؤلفه) در میان هفت نماگر دیگر است که بیش از نیمی از آنها پیمایشی هستند. این نماگر در پاییز ۱۳۹۸ در رتبه سوم نامناسب‌ترین نماگرها بوده است، وضعیت این نماگر در فصل پاییز ۱۳۹۸ در جدول ۱۳ ارائه شده است.

جدول ۱۳. رتبه استان‌ها در نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی» پاییز ۱۳۹۸

ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	سیستان و بلوچستان	۵/۵۲	۱۲	سمنان	۶/۲۱	۲۳	هرمزگان	۶/۳۶
۲	خراسان جنوبی	۵/۸۶	۱۳	کرمانشاه	۶/۲۲	۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۴۱
۳	آذربایجان غربی	۶/۰۰	۱۴	مرکزی	۶/۲۵	۲۵	فارس	۶/۴۲
۴	گلستان	۶/۰۲	۱۵	چهارمحال و بختیاری	۶/۲۶	۲۶	بوشهر	۶/۴۶
۵	همدان	۶/۰۴	۱۶	ایلام	۶/۲۷	۲۷	قزوین	۶/۵۳
۶	کردستان	۶/۰۵	۱۷	گیلان	۶/۲۸	۲۸	یزد	۶/۵۳
۷	خراسان شمالی	۶/۱۲	۱۸	البرز	۶/۲۹	۲۹	مازندران	۶/۷۵
۸	خراسان رضوی	۶/۱۲	۱۹	اردبیل	۶/۳۰	۳۰	اصفهان	۶/۸۴
۹	خوزستان	۶/۱۳	۲۰	آذربایجان شرقی	۶/۳۰	۳۱	تهران	۷/۰۴
۱۰	کرمان	۶/۱۹	۲۱	زنجان	۶/۳۳		میانگین کشوری	۶/۲۸
۱۱	لرستان	۶/۲۱	۲۲	قم	۶/۳۴			

شکل ۶. نماگر «عملکرد دولت» به تفکیک استان‌ها در پاییز ۱۳۹۸

۳-۵. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی»

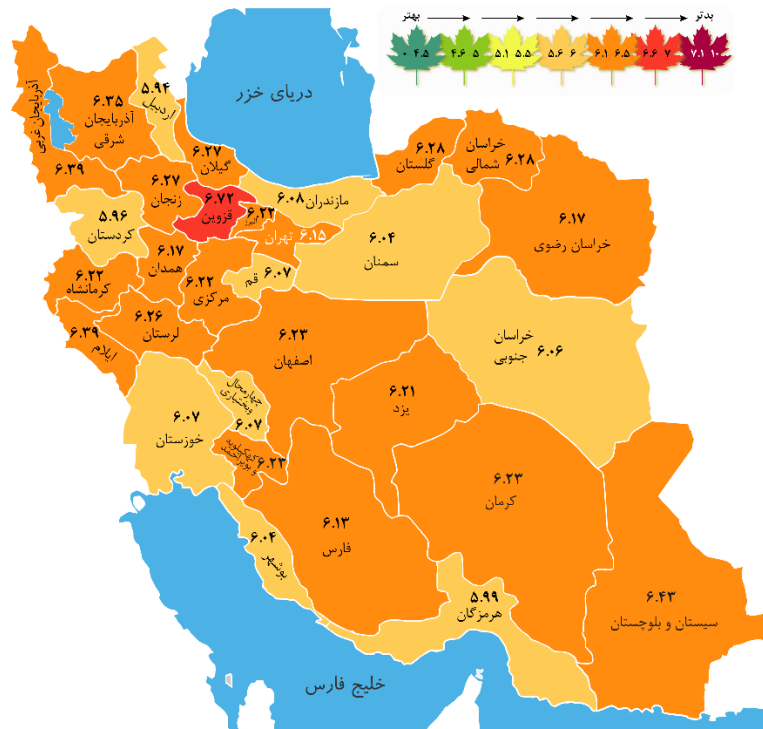
جدول ۱۵ نشان می‌دهد در پاییز ۱۳۹۸ فعالان اقتصادی از استان‌های اردبیل، کردستان و هرمزگان مناسب‌ترین ارزیابی و استان‌های قزوین، سیستان و بلوچستان و گیلان نامناسب‌ترین ارزیابی در نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی» را ارائه داده‌اند. این نماگر در مطالعه تابستان ۱۳۹۸ در رتبه ششم نماگرها قرار گرفته بوده است.

جدول ۱۵. رتبه استان‌ها براساس نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی» در پاییز ۱۳۹۸ (نمره ۱۰: نامناسب‌ترین ارزیابی)

رتبه	استان	ارزیابی	رتبه	استان	ارزیابی
۱	اردبیل	۵/۹۴	۱۲	تهران	۶/۱۵
۲	کردستان	۵/۹۶	۱۳	خراسان رضوی	۶/۱۷
۳	هرمزگان	۵/۹۹	۱۴	همدان	۶/۱۷
۴	سمنان	۶/۰۴	۱۵	یزد	۶/۲۱
۵	بوشهر	۶/۰۴	۱۶	کرمانشاه	۶/۲۲
۶	خراسان جنوبی	۶/۰۶	۱۷	البرز	۶/۲۲
۷	چهارمحال و بختیاری	۶/۰۷	۱۸	مرکزی	۶/۲۲
۸	قم	۶/۰۷	۱۹	کرمان	۶/۲۳
۹	خوزستان	۶/۰۷	۲۰	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۲۳
۱۰	مازندران	۶/۰۸	۲۱	اصفهان	۶/۲۳
۱۱	فارس	۶/۱۳	۲۲	لرستان	۶/۲۶

شکل ۷. نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی»
از شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها در پاییز ۱۳۹۸

۳-۶. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «شفافیت و سلامت اداری»

نماگر شفافیت و سلامت اداری، شامل چهار مؤلفه است که همه آنها به‌صورت پیمایشی محاسبه شده‌اند. جدول ۱۶ رتبه‌بندی استان‌ها براساس این نماگر را در مطالعه پاییز ۱۳۹۸ نشان می‌دهد. ملاحظه می‌شود که وضعیت استان‌های خراسان جنوبی، همدان و لرستان مناسب‌ترین و استان‌های هرمزگان، ایلام و کرمانشاه نامناسب‌ترین ارزیابی را از منظر فعالان اقتصادی هر استان در این نماگر کسب کرده‌اند.

جدول ۱۶. رتبه استان‌ها براساس نماگر «شفافیت و سلامت اداری» در پاییز ۱۳۹۸

رتبه	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	خراسان جنوبی	۵/۸۱	۱۲	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۰۲	۲۳	چهارمحال و بختیاری	۶/۲۴
۲	همدان	۵/۸۳	۱۳	آذربایجان غربی	۶/۰۵	۲۴	قزوین	۶/۲۶
۳	لرستان	۵/۸۳	۱۴	زنجان	۶/۱۲	۲۵	گلستان	۶/۲۷
۴	کرمان	۵/۸۶	۱۵	تهران	۶/۱۲	۲۶	فارس	۶/۲۸
۵	بوشهر	۵/۸۶	۱۶	خوزستان	۶/۱۳	۲۷	آذربایجان شرقی	۶/۲۹
۶	یزد	۵/۸۷	۱۷	خراسان رضوی	۶/۱۴	۲۸	خراسان شمالی	۶/۲۹
۷	مرکزی	۵/۸۹	۱۸	اردبیل	۶/۱۴	۲۹	کرمانشاه	۶/۳۶
۸	گیلان	۵/۹۱	۱۹	البرز	۶/۱۹	۳۰	ایلام	۶/۴۷
۹	کردستان	۵/۹۹	۲۰	اصفهان	۶/۲۰	۳۱	هرمزگان	۶/۴۸
۱۰	قم	۶/۰۰	۲۱	سیستان و بلوچستان	۶/۲۳	۳۱	میانگین کشوری	۶/۱۱
۱۱	مازندران	۶/۰۰	۲۲	سمنان	۶/۲۳			

شکل ۸. نماگر «شفافیت و سلامت اداری» به تفکیک استان‌ها در پاییز ۱۳۹۸

۳-۷. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران براساس نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض»
نماگر مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض شامل هشت مؤلفه است که اکثر آنها آماری هستند.
جدول ۱۷ رتبه‌بندی استان‌ها را براساس این نماگر نشان می‌دهد.

در پاییز ۱۳۹۸ فعالان اقتصادی استان‌های کرمانشاه، سیستان و بلوچستان و قم مناسب‌ترین ارزیابی و فعالان اقتصادی استان‌های اردبیل، زنجان و کهگیلویه و بویر احمد نامناسب‌ترین ارزیابی را از نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» داشته‌اند. این نماگر در پاییز ۱۳۹۸ همانند دو پایش بهار و تابستان ۱۳۹۸ در میان هفت نماگر، مناسب‌ترین نماگر ارزیابی شده است.

جدول ۱۷. رتبه استان‌ها براساس نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» پاییز ۱۳۹۸

ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	کرمانشاه	۳/۹۴	۱۲	اصفهان	۴/۲۰	۲۳	مازندران	۴/۵۶
۲	سیستان و بلوچستان	۴/۰۱	۱۳	فارس	۴/۲۳	۲۴	قزوین	۴/۶۰
۳	قم	۴/۰۱	۱۴	سمنان	۴/۲۳	۲۵	ایلام	۴/۶۰
۴	یزد	۴/۰۶	۱۵	گلستان	۴/۲۴	۲۶	چهارمحال و بختیاری	۴/۷۱
۵	بوشهر	۴/۰۸	۱۶	البرز	۴/۲۷	۲۷	گیلان	۴/۷۶
۶	هرمزگان	۴/۱۶	۱۷	خراسان جنوبی	۴/۲۸	۲۸	خوزستان	۴/۷۷
۷	آذربایجان غربی	۴/۱۶	۱۸	مرکزی	۴/۳۱	۲۹	کهگیلویه و بویراحمد	۴/۹۲
۸	کردستان	۴/۱۷	۱۹	خراسان رضوی	۴/۳۱	۳۰	زنجان	۴/۹۳
۹	کرمان	۴/۲۰	۲۰	تهران	۴/۳۳	۳۱	اردبیل	۵/۰۱
۱۰	آذربایجان شرقی	۴/۲۳	۲۱	خراسان شمالی	۴/۴۰	میانگین کشوری		۴/۳۹
۱۱	لرستان	۴/۲۳	۲۲	همدان	۴/۴۲			

شکل ۹. رتبه استان‌ها در نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» پاییز ۱۳۹۸

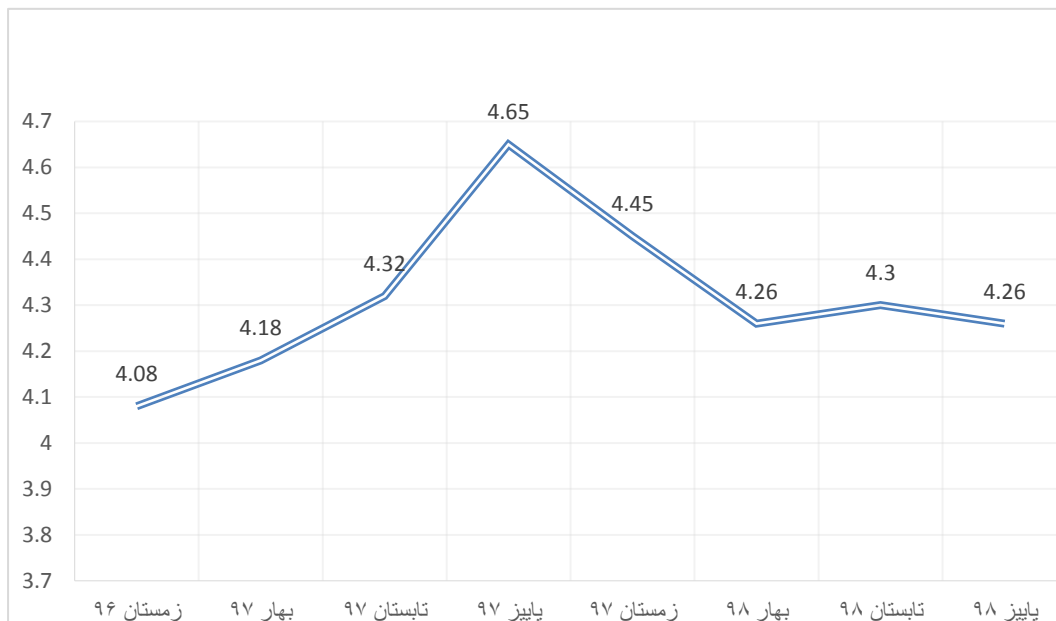
۴. شاخص کلی امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک استان‌ها

پس از استخراج مؤلفه‌های پیمایشی و آماری، اکنون با تلفیق این مؤلفه‌ها، شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در پاییز ۱۳۹۸ را ارائه می‌کنیم. براساس پژوهش پشتیبان گزارش حاضر، شاخص امنیت سرمایه‌گذاری، با محاسبه میانگین وزنی مؤلفه‌های پیمایشی و آماری با نسبت ۸۰ به ۲۰ استخراج می‌شود که بر این اساس، شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در فصل پاییز ۱۳۹۸ کمیت ۱۲/۶ از ۱۰ (شاخص

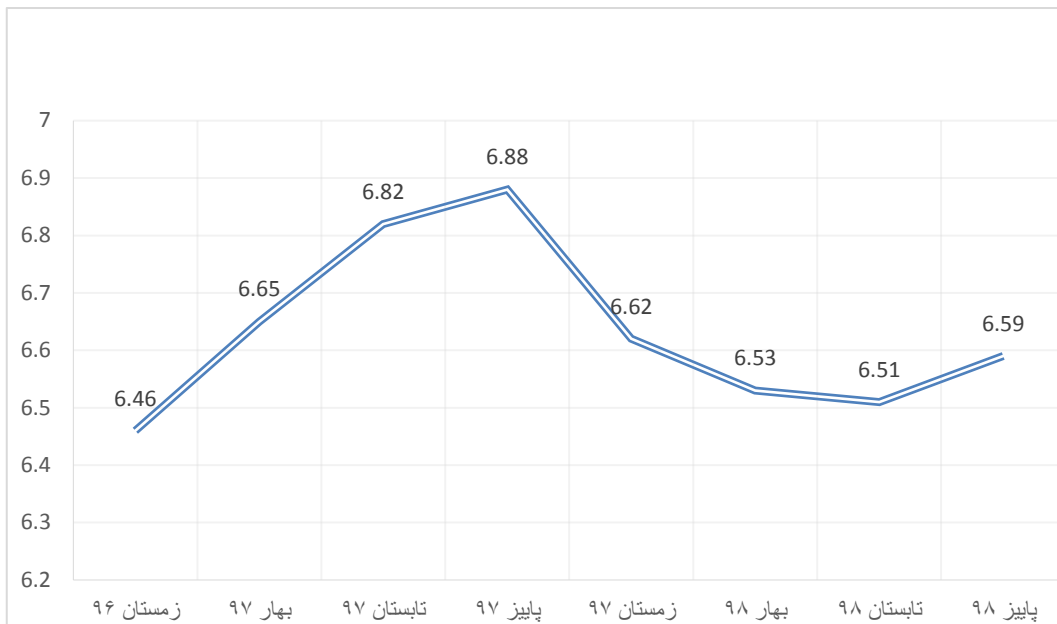
۱۰ به معنای ناامنی مطلق سرمایه‌گذاری) به‌دست آمده است. درحالی‌که در زمستان ۱۳۹۶ شاخص امنیت سرمایه‌گذاری عدد ۵/۹۸ و در بهار سال ۱۳۹۷ با کمیّت ۶/۱۵ و در فصل تابستان ۱۳۹۷ کمیّت ۶/۳۲ و در پاییز ۱۳۹۷، ۶/۴۳ ارزیابی و برای زمستان ۱۳۹۷ با کمیّت ۶/۱۸ ارزیابی شده بود و برای تابستان و بهار ۱۳۹۸ شاخص امنیت سرمایه‌گذاری عدد ۶/۰۷ به‌دست آمده بود. نمودارهای ۵ و ۶ و ۷، روند تغییرات شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری را به‌طور کلی و نیز در مقایسه با روند تغییرات همین شاخص از نظر مؤلفه‌های آماری و پیمایشی نشان می‌دهند. به‌عبارتی ملاحظه می‌شود که روند کاهشی و بهبود شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به‌خصوص در قسمت مؤلفه‌های پیمایشی از فصل پاییز ۱۳۹۸ متوقف شده و رو به افزایش و نامناسب‌تر (بدتر شدن) رفته است. جدول ۱۸ نیز شاخص کلی امنیت سرمایه‌گذاری در پاییز ۱۳۹۸ را نشان می‌دهد.

نمودار ۵. روند تغییرات مؤلفه‌های آماری (HD) شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری طی هشت فصل منتهی به پاییز ۱۳۹۸

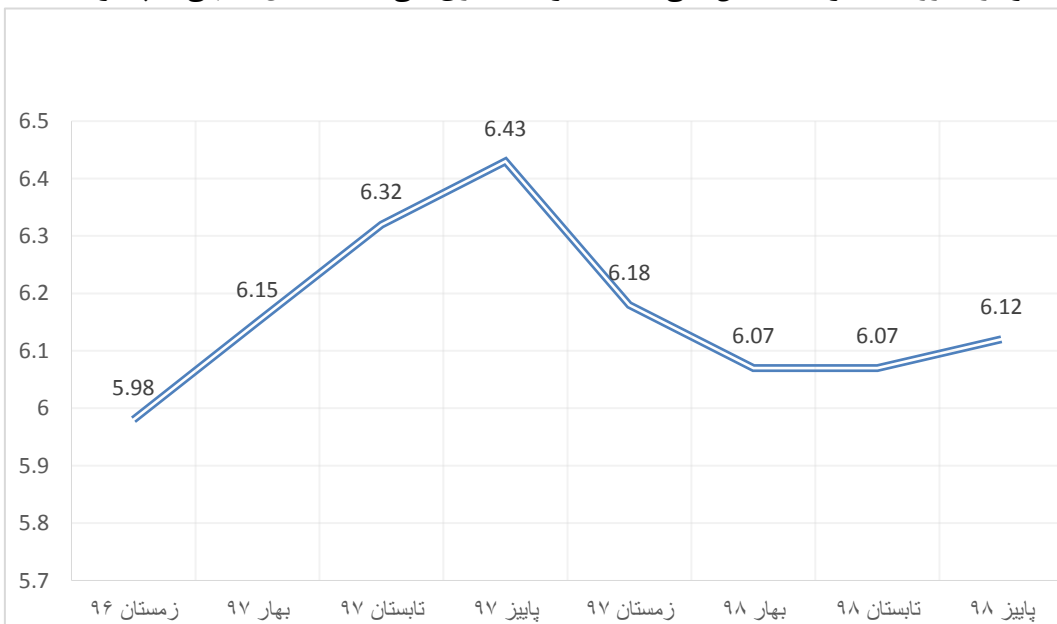

نمودار ۶. روند تغییرات مؤلفه‌های پیمایشی (SD) شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری طی هشت فصل منتهی به پاییز ۱۳۹۸

نمودار ۷. روند تغییرات شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری طی هشت فصل منتهی به پاییز ۱۳۹۸

جدول ۱۸. رتبه‌بندی استان‌ها از نظر شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در پاییز ۱۳۹۸

شاخص امنیت سرمایه‌گذاری			استان / شاخص	ردیف
شاخص ملی*	مؤلفه‌های آماری	مؤلفه‌های پیمایشی		
۵/۸۵	۲/۹۶	۶/۵۸	همدان	۱
۵/۸۷	۳/۲۷	۶/۵۲	خراسان جنوبی	۲
۵/۹۳	۳/۶۰	۶/۵۱	قم	۳
۵/۹۴	۳/۴۷	۶/۵۶	سیستان و بلوچستان	۴
۵/۹۶	۳/۱۹	۶/۶۵	آذربایجان غربی	۵
۵/۹۹	۳/۴۰	۶/۶۴	سمنان	۶
۶/۰۰	۳/۷۴	۶/۵۶	کرمان	۷
۶/۰۱	۴/۱۹	۶/۴۷	یزد	۸
۶/۰۵	۳/۷۸	۶/۶۲	خراسان رضوی	۹
۶/۰۶	۳/۹۳	۶/۵۹	هرمزگان	۱۰
۶/۰۶	۵/۰۶	۶/۳۱	کردستان	۱۱
۶/۰۷	۳/۷۰	۶/۶۶	کرمانشاه	۱۲
۶/۰۸	۴/۲۱	۶/۵۴	لرستان	۱۳
۶/۰۸	۳/۹۹	۶/۶۱	گلستان	۱۴
۶/۱۱	۴/۱۳	۶/۶۰	آذربایجان شرقی	۱۵
۶/۱۱	۳/۸۲	۶/۶۸	فارس	۱۶
۶/۱۱	۴/۹۸	۶/۴۰	بوشهر	۱۷
۶/۱۲	۴/۳۵	۶/۵۶	البرز	۱۸
۶/۱۳	۴/۳۱	۶/۵۹	مرکزی	۱۹
۶/۱۵	۴/۴۸	۶/۵۶	گیلان	۲۰
۶/۲۱	۴/۵۲	۶/۶۳	خراسان شمالی	۲۱
۶/۲۱	۴/۰۱	۶/۷۶	زنجان	۲۲
۶/۲۱	۴/۶۲	۶/۶۱	اصفهان	۲۳
۶/۲۳	۴/۷۸	۶/۶۰	قزوین	۲۴
۶/۲۳	۴/۸۵	۶/۵۸	خوزستان	۲۵
۶/۲۶	۴/۷۸	۶/۶۳	چهارمحال و بختیاری	۲۶
۶/۲۸	۴/۴۶	۶/۷۴	ایلام	۲۷
۶/۲۹	۵/۲۶	۶/۵۵	مازندران	۲۸
۶/۲۹	۵/۱۶	۶/۵۸	اردبیل	۲۹
۶/۴۲	۵/۷۷	۶/۵۹	تهران	۳۰
۶/۴۶	۵/۴۰	۶/۷۲	کهگیلویه و بویراحمد	۳۱
۶/۱۲	۴/۲۶	۶/۵۹	میانگین	

* شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری میانگین وزنی دو بخش پیمایشی با وزن ۰/۸ و آماری با وزن ۰/۲ است.

(HD) و ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه (SD) را نشان می‌دهد.^۱ از این اختلاف می‌توان نتیجه گرفت که اتکای صرف به آمارهای رسمی ممکن است تحلیل‌ها و تفسیرهای امنیت سرمایه‌گذاری را دچار خطا کند. در واقع آنچه فعالان اقتصادی بخش خصوصی یا حتی دولتی برای سرمایه‌گذار ملاک تصمیم‌گیری قرار می‌دهند احساس و ادراک آنهاست و نه آمارهای رسمی. در شاخص پیمایشی، تجربه، ادراک و احساسات افراد درباره مؤلفه‌ها ارائه می‌شود که امکان دارد با واقعیت، تفاوت فاحش داشته باشد؛ همان‌طور که داده‌های آماری نیز به دلیل تورش‌های آماری می‌توانند با واقعیت فاصله داشته باشند. برای مثال شاخص‌هایی که امنیت و تورم و رشد اقتصادی و اشتغال و کارایی را محاسبه می‌کنند می‌توانند با احساس امنیت، احساس تورم، احساس رشد و اشتغال و احساس کارایی، متفاوت باشند. شاید بتوان گفت این تفاوت‌ها، گویای شکاف میان نتایج واقعی عملکرد دولت از یکسو و احساس و ادراک و انتظارات مردم ازسوی دیگر است.

۲. بررسی همبستگی بین شاخص‌های پیمایشی و آماری در این مطالعه نشان می‌دهد در استان‌ها بین این دو شاخص ارتباط چندانی وجود ندارد که ممکن است ناشی از تعداد کمتر نمونه‌های مورد قبول نسبت به نمونه‌های استاندارد مورد نیاز در این مطالعه باشد. لازم است این ارتباط در گزارش فصل‌های آینده مورد سنجش و ارزیابی قرار گیرد.

۳. در میان نماگرهای هفت‌گانه شاخص امنیت اقتصادی در پاییز ۱۳۹۸، نامناسب‌ترین نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت نامناسب» است در حالی که در مطالعه تابستان ۱۳۹۸ نماگر «عملکرد دولت» نامناسب‌ترین وضعیت را داشته است. البته مناسب‌ترین نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» است که در هر دو مطالعه پاییز ۱۳۹۸ و تابستان ۱۳۹۸ مناسب‌ترین نماگر بوده است.

گفتنی است که نماگر ثبات اقتصاد کلان که دربرگیرنده دو مؤلفه آماری «ثبات نرخ ارز» و «ثبات شاخص تورم مصرف‌کننده» و مؤلفه پیمایشی «ثبات قیمت مواد اولیه» است در تابستان ۱۳۹۸ نسبت به بهار ۱۳۹۸ از منظر فعالان اقتصادی و شاخص‌های آماری با نمره مناسب‌تری ارزیابی شده بوده است. شاید بتوان گفت بر اثر کاهش محسوس نوسانات ارزی در دوره بهار و تابستان ۱۳۹۸ و تثبیت نسبی نرخ تورم و تاحدودی تثبیت قیمت مواد اولیه بوده است، اما در پاییز ۱۳۹۸ از نظر مشارکت‌کنندگان در این مطالعه بر اثر تغییر برخی سیاست‌های دولت از جمله افزایش ناگهانی قیمت بنزین و تغییر انتظارات تورمی مردم، وضعیت کلی نماگر اقتصاد کلان نامناسب‌تر از فصل گذشته ارزیابی شده و نمره بالاتری (بدتری) به خود اختصاص داده است.

۴. یک اتفاق یا رخداد در هر استان می‌تواند رتبه آن استان را در شاخص امنیت سرمایه‌گذاری تغییر

۱. گفتنی است از آنجاکه تعداد فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پیمایش به حدصاب علمی تعیین شده (۱۱۳۰۰) نرسیده است، نتایج این تحقیق به همه فعالان اقتصادی سراسر کشور تعمیم داده نشده است و در تفسیر نتایج آن عبارت «از نظر مشارکت‌کنندگان در این تحقیق» به کار رفته است.

دهد. به‌عنوان مثال، لازم است برای همه ساکنان هر استان روشن شود بی‌احتیاطی در رانندگی منجر به تصادف با تلفات یا نزاع منجر به ضرب‌وجرح یا حتی تغییر مسئولان استانی، باعث کاهش رتبه استان می‌شود؛ اعلام و جلب توجه عمومی به این شاخص می‌تواند به رقابت‌های مثبت و سازنده میان استان‌ها منجر شود و به همکاری مردم و فعالان اقتصادی و مسئولان استانی برای بهتر شدن رتبه و پیشی گرفتن از استان‌های رقیب بینجامد. برای نزدیک شدن به وضعیت مطلوب، پیشنهاد می‌شود مسئولان و رسانه‌های ملی و استانی رتبه‌بندی استان‌ها در این گزارش را برای مردم تشریح کرده و اهتمام عمومی را برای بهتر شدن وضعیت استان خود در فصل آینده، برانگیزند و نشان دهند مسئولیت اجتماعی در بهبود امنیت سرمایه‌گذاری در هر استان مؤثر است. نیل به این هدف، مستلزم فرهنگ‌سازی است.

۵. با بررسی چند پایش اخیر درمی‌یابیم که در رتبه‌بندی استان‌ها براساس داده‌های آماری، شاهد نوعی پراکندگی استان‌های برخوردار و کمتر برخوردار در پایین و بالای فهرست هستیم. برای مثال، تهران در کنار چند استان کمتر برخوردار (همانند چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد، لرستان و کردستان) در پایین فهرست قرار گرفته که این امر می‌تواند به دلیل پراکندگی و تنوع مؤلفه‌های آماری شاخص امنیت سرمایه‌گذاری باشد. از طرف دیگر توجه به این نکته لازم است که هرچند یک بنگاه اقتصادی که در یک استان خاص فعالیت می‌کند، اما از مؤلفه‌های شکل‌دهنده امنیت سرمایه‌گذاری در دیگر استان‌ها می‌تواند متأثر باشد. برای مثال، مواد اولیه را از استانی دیگر خریده و چک برگشتی دارد یا برای انعقاد قراردادی به استان دیگر رفته و منجر به تصادف شده و یا محصولش را در جای دیگری فروخته و خلف وعده صورت گرفته و مواردی نظیر اینها. به‌عبارت دیگر نوعی درهم‌تنیدگی بین استانی وجود دارد که ایفای مسئولیت اجتماعی آحاد افراد در یک استان فقط شاخص آن استان را بهبود نمی‌بخشد، بلکه آثار جانبی مثبتی برای سایرین به‌طور مستقیم و غیرمستقیم دارد.

۶. نتایج جداول ۱۱ تا ۱۷ که رتبه‌بندی استان‌ها از نظر نماگرهای هفت‌گانه امنیت سرمایه‌گذاری را نشان می‌دهند، قابل توجه بوده و واجد آموزه‌هایی برای سیاستگذاری است.

۷. دقت در استان‌هایی که در نماگر مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض، در نامناسب‌ترین و یا مناسب‌ترین وضعیت قرار می‌گیرند با توجه به اینکه مؤلفه‌های این نماگر بیشتر آماری هستند، می‌تواند معنادار باشد. به‌عبارتی از آن جهت که منابع آماری براساس رخدادهای واقعی اطلاعات فوق را بیان کرده‌اند در پایش این نماگر اعداد و رتبه‌بندی حاصله دقیقاً آن چیزی است که اتفاق افتاده و می‌توان براساس آن نتیجه تفاوت‌ها را مورد بررسی بیشتر و علت‌یابی قرار داد.

۸. در این پایش به‌ترتیب مؤلفه‌های «وفای به عهد در اجرای قراردادها توسط دولت و شرکت‌های دولتی»، «اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات» و «احقاق حقوق قانونی در ادارات دولتی» نامناسب‌ترین و بدترین ارزیابی‌ها را به‌خود اختصاص داده‌اند و نشان از اهمیت عمل به وعده‌ها و قراردادها

توسط نهادهای دولتی و سازمان‌ها و نهادهای ذیل قوه مجریه دارد. به عبارتی فعالان اقتصادی در ارزیابی‌های خود به شدت بر روی عملکرد نهادهایی که با آنها به صورت مستقیم ارتباط دارند بسیار حساس بوده و سریع از آنها بازخوردهای خود را نشان می‌دهند.

۹. مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده» همانند دو فصل قبل جزء نامناسب‌ترین و بدترین ارزیابی در میان همه مؤلفه‌ها نبوده است. بلکه در این پایش در جایگاه پنجم نامناسب‌ها قرار گرفت که شاید ناشی از نامناسب تر شدن سایر مؤلفه‌ها نسبت به آن بوده است، اما همچنان ضروری است مسئولان کشوری، لشکری و استانی برای جلب بیشتر اعتماد مردم و ارتقای امنیت سرمایه‌گذاری در کشور و نیز استان خود، در عمل به وعده‌ها بیشتر همت کنند و در صورتی که احتمال تحقق وعده‌ای را اندک می‌دانند، از اعلام آن اجتناب ورزند. تکرار تعداد دفعات نامناسب ارزیابی شدن مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده» نشان‌دهنده حساسیت و توجه بسیار بالای فعالان کسب‌وکار مشارکت‌کننده در این پایش امنیت سرمایه‌گذاری نسبت به صحبت‌ها و قول و وعده‌های داده شده مسئولان کشور و اثرگذاری بسیار بالای صحبت‌های آنها در فضای کلی امنیت سرمایه‌گذاری است.

۱۰. در مطالعه پاییز برعکس دو فصل تابستان ۱۳۹۸ و بهار ۱۳۹۸، تغییرات و نوسانات نرخ ارز و شاخص تورم مصرف‌کننده (و اعمال آنها در جدول نرمال شده مطالعه) دوباره تشدید شده است. این امر عامل مهمی جهت تغییر وضعیت عدد کل شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در پاییز ۱۳۹۸ و نامناسب شدن مجدد آن نسبت به فصول گذشته است. به عبارتی کنترل و محافظت اقتصاد در برابر نوسانات و ناملایمات شاخص‌های عمده اقتصادی می‌تواند آثار بسزایی در بهبود و یا نامناسب شدن وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری داشته باشد.

۱۱. نکته قابل توجه دیگر اینکه نماگرهای تشکیل‌دهنده امنیت سرمایه‌گذاری هرکدام یک متغیر و هدف بارزش هستند که باید برنامه‌ریزان کشوری و نیز استانی به آنها توجه لازم را داشته باشند، در نتیجه در استراتژی‌ها و برنامه‌های آتی برای توسعه ملی و استانی بهتر است به جای توجه صرف به شاخص‌های سخت‌افزاری و توسعه زیرساخت‌های فیزیکی، به بهبود سایر مؤلفه‌های نرم‌افزاری نیز به صورت متناسب توجه کنند.

۱۲. با توجه به رویکرد جدید قوه قضائیه در دوره مدیریت فعلی و دریافت اطلاعات به‌روزرسانی شده از آن قوه و نظر به ارزیابی‌های نامناسب فعالان کسب‌وکار از برخی مؤلفه‌های مرتبط به خصوص مؤلفه «میزان تخصصی بودن رسیدگی به دعاوی تجاری در مراجع قضایی» و نامناسب بودن وضعیت مؤلفه آماری «اجرای کامل و به‌موقع احکام قضایی» نسبت به سایر مؤلفه‌های مرتبط با قوه قضائیه، لذا پیشنهاد می‌شود جهت استفاده بهتر از نتایج این گونه پایش‌ها، قوه قضائیه و نهادهای مرتبط بررسی دقیق‌تر

موضوعات مذکور و مؤثر در امنیت سرمایه‌گذاری را به صورت جدی‌تر در دستور کار خود قرار دهند.

۱۳. بررسی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری از فصل پاییز ۱۳۹۷ با کمیته ۶/۴۳ و فصل زمستان ۱۳۹۷ با کمیته ۶/۱۸ و فصل بهار ۱۳۹۸ با کمیته ۶/۰۷ و فصل تابستان با کمیته ۶/۰۷ نشان‌دهنده بهبود وضعیت نسبی این شاخص تا تابستان ۱۳۹۸ بوده است، اما در پاییز ۱۳۹۸ با کمیته ۶/۱۲ مجدداً روند نامناسب شدن شاخص امنیت سرمایه‌گذاری بازگشته است؛ مطالعه بر روی برخی عوامل می‌تواند این نتیجه را متقن‌تر نماید. به عبارتی عدم ثبات مجدد در بازار ارز، متوقف شدن روند کاهشی نرخ تورم و عدم ثبات نسبی قیمت مواد اولیه بر اثر شوک‌های قیمتی به بازار از جمله افزایش ناگهانی قیمت بنزین، با وجود اعتقاد برخی کارشناسان در خصوص تخلیه بار روانی و تا حدودی اقتصادی تحریم‌های خارجی، نشان می‌دهد که عدم ثبات متغیرها در کل اقتصاد به سرعت وضعیت شاخص امنیت سرمایه‌گذاری را در فصل آتی متناسب با تغییرات کلی اقتصاد متأثر می‌کند و شاید بتوان نتیجه گرفت که برای بهبود کلی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری با انجام دادن چه اقداماتی و یا انجام ندادن چه فرایندهایی می‌توان سریع‌تر در مسیر درست حرکت کرد.

۱۴. به نظر می‌رسد روند سیاست‌های ناگهانی و لحاظ نکردن پیش‌نیازهای مورد نیاز برای همراه‌سازی جامعه با آن سیاست‌ها فضای آینده را پُرالتهاب و غیرعادی می‌سازد و متأسفانه سابقه گذشته نشان می‌دهد که عدم اتخاذ سیاست‌های مناسب و امیدبخش چگونه احتمال کاهش مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری و افت سرمایه‌گذاری را در ایران به همراه خواهد آورد. تکرار سیاست‌گذاری غافلگیرکننده و غیرقابل پیش‌بینی، خطر بزرگی برای توان اقتصاد ایران خواهد بود و تضعیف رشد اقتصادی آینده کشور را همچنان به دنبال خواهد داشت.

۱۵. قدرت و سرعت موتورهای رشد اقتصاد ایران، به بخش خصوصی مستقل، پویا و سالم نیاز دارد. فراهم شدن محیط مساعد و مناسب برای فعالیت بخش خصوصی، مستلزم شناسایی عوامل اصلی تعیین‌کننده عملکرد بنگاه‌ها و حذف چالش‌های پیش رو است. کاری که وظیفه ذاتی، ولی متأسفانه زمین مانده در ایران است.

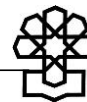

الف) پرسشنامه‌ها

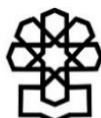
تعداد ۳۸۰۱ پرسشنامه معتبر و احراز شده و تکمیل شده توسط فعالان اقتصادی از سراسر کشور مربوط به پاییز ۱۳۹۸ که فایل‌های پرسشنامه‌ها در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی - گروه مطالعات محیط کسب و کار)، محفوظ است.

ب) کتب، مقالات و گزارش‌ها

۱. بیمه مرکزی ایران، سالنامه آماری صنعت بیمه، ۱۳۹۶.
۲. حسین زاده بحرینی، محمدحسین و سیدسعید ملک‌الساداتی. «موانع نهادی سرمایه‌گذاری و کسب و کار در ایران»، پژوهشنامه بازرگانی، تابستان ۱۳۹۰، دوره ۱۵، ش ۵۹.
۳. دسوتو، هرناوند. راز سرمایه: چرا سرمایه‌داری در غرب موفق می‌شود و در جاهای دیگر شکست می‌خورد؟، ترجمه فریدون تفضلی، تهران، نشر نی، ۱۳۸۶.
۴. سیاح، سیدامیر. «آموزه‌های ۱۶ دوره ارزیابی فصلی محیط کسب و کار در ایران طی پاییز ۱۳۸۹ تا تابستان ۱۳۹۳»، مجلس و راهبرد، سال بیست و سوم، ش ۸۵، بهار ۱۳۹۵.
۵. سیاح، سیدامیر و دیگران. «سنجش امنیت سرمایه‌گذاری در ایران: چارچوب مفهومی، روش، شاخص و نماگرها (ویرایش اول)»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۵۸۵۲، اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۷.
۶. سیاح، سیدامیر و ایمان تهرانی. «پایش امنیت سرمایه‌گذاری در زمستان ۱۳۹۶ به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری»، (ویرایش اول)، شماره مسلسل ۱۶۰۶۱، شهریورماه ۱۳۹۷.
۷. سیاح، سیدامیر و ایمان تهرانی. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری ۴. پاییز ۱۳۹۷»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۶۵۲۶، تیرماه ۱۳۹۸.
۸. سیاح، سیدامیر و ایمان تهرانی. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری ۵. زمستان ۱۳۹۷»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۶۶۱۹، مهرماه ۱۳۹۸.
۹. سیاح، سیدامیر و ایمان تهرانی. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری ۶. بهار ۱۳۹۸»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۶۸۲۰، دی‌ماه ۱۳۹۸.
۱۰. تهرانی، ایمان. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری ۷. تابستان ۱۳۹۸»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، مسلسل ۱۶۹۲۶، اسفندماه ۱۳۹۸.
۱۱. عزیزخانی، فاطمه و محمدرضا عبداللهی. «تحلیل شاخص‌های بازار کار در فصل پاییز ۱۳۹۸»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، مسلسل ۱۶۹۲۵، اسفندماه ۱۳۹۸.
۱۲. مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه، سالنامه عمومی قوه قضائیه، ۱۳۹۷.
۱۳. مرکز آمار ایران، سالنامه آماری، ۱۳۹۶.
۱۴. مرکز آمار ایران، سالنامه سال ۱۳۹۵، تهران، مرکز آمار ایران، دفتر ریاست، روابط عمومی و همکاری‌های

- بین‌المللی، ۱۳۹۷.
۱۵. مرکز آمار و اطلاعات قوه قضائیه (معاونت آمار و اطلاعات)، سالنامه آماری قوه قضائیه، سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ (جلد ۱).
۱۶. گزارش عملکرد واحدهای قضایی، مرکز آمار و اطلاعات قوه قضائیه، معاونت آمار و اطلاعات، کد ۹۷RS۰۱۲۳، اسفندماه ۱۳۹۷.
۱۷. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، «پایش ملی محیط کسب‌وکار ایران، پاییز ۱۳۹۸»، بهمن‌ماه ۱۳۹۸.
۱۸. مرکز آمار ایران، «گزارش شاخص قیمت مصرف‌کننده به تفکیک استان، آذرماه ۱۳۹۸»، ۱۳۹۸/۱۰/۵.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۶۹۹۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری ۸. پاییز ۱۳۹۸

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه مطالعات محیط کسب‌وکار)

تهیه و تدوین کنندگان: سیدامیر سیاح و ایمان تهرانی

همکار: امین قنبری

ناظران علمی: موسی شهبازی غیاثی، سید محمدهادی سبحانیان

اظهار نظرکننده خارج از مرکز: جعفر خیرخواهان

واژه‌های کلیدی:

۱. امنیت سرمایه‌گذاری

۲. محیط کسب‌وکار

۳. حقوق مالکیت

۴. شفافیت

۵. فعالان اقتصادی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۲/۲